

Biuletyn KSOW

JESIEŃ 3/2011

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

BIULETYN KRAJOWEJ SIECI OBSZARÓW WIEJSKICH

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2007-2013

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:
Europa inwestująca w obszary wiejskie.

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Publikacja opracowana w Departamencie Rozwoju Obszarów Wiejskich Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Konkurs fotograficzny „Moja Wieś” rozstrzygnięty

» Komisja Konkursowa oceniała łącznie **1440** zdjęć, w **trzech** kategoriach, nadesłanych przez **284** uczestników. Komisja dokonująca wyboru miała bardzo trudne zadanie przed sobą, aby wybrać tylko 9 prac, które zostały nagrodzone.

Wyboru najlepszych zdjęć, przy zachowaniu anonimowości wykonawców, dokonała Komisja w składzie:

- Mieczysław Paradowski – przewodniczący Komisji, Zastępca Dyrektora Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- Sylwia Strzeżysz – Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich, starszy specjalista, Wydział Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich i Komunikacji,
- Monika Bąba – Departament Promocji i Komunikacji, starszy specjalista, Wydział Organizacyjno-Finansowy,
- dr hab. Prot Jarnuszkiewicz prof. ASP – Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie,
- Karolina Ostrowska – Warszawska Szkoła Fotografii.

Decyzją Komisji Konkursowej wybrano I, II i III miejsce w każdej kategorii:

W kategorii „**Mieszkańcy wsi**”: I miejsce – **Leszek Romanek**, II miejsce – **Edward Soński**, III miejsce – **Anita Czarniecka**.

W kategorii „**Pejzaż wiejski**”: I miejsce – **Maciej Grzegorek**, II miejsce – **Jerzy Gumowski**, III miejsce – **Leszek Romanek**.

W kategorii „**Wiejska tradycja**”: I miejsce – **Piotr Świdorski**, II miejsce – **Rafał Zubowicz**, III miejsce – **Anna Świątek**.

Zwycięzcom konkursu serdecznie gratulujemy.

Sekretariat Centralny KSOW

Szanowni Państwo,

w tym roku Polska po raz pierwszy przewodniczy Radzie UE. Sprawowanie przewodnictwa w Radzie UE wiąże się dla każdego państwa członkowskiego zarówno z ogromną odpowiedzialnością, jak i niepowtarzalną szansą promocji własnego kraju i wypracowywania kompromisów pomiędzy poszczególnymi krajami członkowskimi odnośnie do przyszłej polityki UE we wszystkich dziedzinach. W ramach przygotowania programowego Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wskazało najważniejsze priorytety Wspólnej Polityki Rolnej, które wymagają szczególnej troski i omówienia w trakcie wspólnych debat. Ustalono, że w obszarze Wspólnej Polityki Rolnej po roku 2013 priorytetami są: reforma systemu płatności bezpośrednich, przyszłość polityki rozwoju obszarów wiejskich i wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii. W ramach Wspólnej Polityki Rybackiej najważniejszym zadaniem będzie wymiana poglądów na temat wszystkich elementów reformy tej polityki.

Przygotowując odpowiedni klimat do dyskusji o przyszłości Wspólnej Polityki Rolnej, odbyłem szereg konsultacji z ministrami rolnictwa ze wszystkich państw członkowskich UE, zarówno w ramach kontaktów bilateralnych, jak i w trakcie spotkań wielostronnych. Aby współpraca z instytucjami UE była skuteczna, prowadzę również regularne konsultacje z komisarzem ds. rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich Dacianem Ciolosem oraz ekspertami z Komisji Europejskiej.

Kalendarz spotkań planowanych przez resort rolnictwa w czasie polskiej prezydencji w Radzie UE od 1 lipca do 31 grudnia 2011 r. zamieszczony jest na stronie internetowej www.minrol.gov.pl. Ogółem zorganizowanych zostanie 24 różnego rodzaju spotkań.

W dniu 16 lipca odbyła się konferencja dotycząca energetycznego wykorzystania biomasy pochodzenia rolniczego, która zapoczątkowała na forum Unii Europejskiej dyskusję na ten temat. Dzięki temu uwaga społeczeństw europejskich została skierowana na możliwości wykorzystania biomasy jako źródła dywersyfikacji dochodów w rolnictwie i poprawy bezpieczeństwa energetycznego.

Następnie odbyło się w Brukseli pierwsze posiedzenie Rady Ministrów Rolnictwa i Rybołówstwa UE (AGRI-FISH) pod moim przewodnictwem, w trakcie którego Komisarz ds. Rybołówstwa Maria Damanaki zaprezentowała propozycję reformy Wspólnej Polityki Rybackiej. Pakiet legislacyjny składa się z pięciu elementów, a celem prezydencji jest zakończenie pierwszej wymiany poglądów nad wszystkimi tymi elementami. Celem ogólnym pakietu reformy jest zagwarantowanie takich zasad działalności połowowej i akwakultury, które zapewnią długoterminowe zrównoważone warunki środowiskowe i przyczynią się do bezpieczeństwa dostaw żywności.

Na posiedzeniu Rady AGRIFISH Komisja Europejska zaprezentowała także „Zieloną Księgę w sprawie działań promocyjnych i informacyjnych dotyczących produktów rolnych”, która rozpocznie debatę na temat zmiany kształtu tej polityki. Dla polskiej prezydencji sprawa ta jest niezwykle ważna, gdyż wspieranie promocji europejskich artykułów rolno-żywnościowych na rynkach UE i poza nimi jest szczególnie istotne dla polskich rolników.

Marek Sawicki

MINISTER ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

W NUMERZE:

VII posiedzenie Grupy Roboczej ds. KSOW.	2
Grupy producentów rolnych są potrzebne.	2
Działalność Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w województwie łódzkim.	5
Sonda przeprowadzona wśród Lokalnych Grup Działania – partnerów KSOW.	9
Krajowa Rada Izb Rolniczych – ważny partner KSOW.	12
Fundacja Edukacyjna 4H.	18
Najciekawsze pakiety turystyki wiejskiej.	21
Wydarzenia i najbliższe plany działań w regionach.	25
Młodzi rolnicy przyszłością polskiej wsi.	45

VII posiedzenie Grupy Roboczej ds. KSOW

» W dniu 28 czerwca 2011 r. w budynku Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w Warszawie odbyło się VII posiedzenie Grupy Roboczej do spraw Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich. Posiedzeniu przewodniczyła Edyta Wieczorkiewicz-Dudek – Dyrektor Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Na spotkaniu pozytywnie zaopiniowano projekt zmian Planu działania KSOW na lata 2010-2011. Następnie Zastępca Dyrektora Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich – Mieczysław Paradowski – przedstawił informację na temat priorytetów KSOW, które będą realizowane w ramach Planu działania KSOW na lata 2012-2013.

W wyniku dyskusji członkowie Grupy Roboczej ds. KSOW pozytywnie zaopiniowali następujące priorytety.

1. Wzmacnianie efektywności realizacji zadań przez Lokalne Grupy Działania (LGD), w tym aktywizacji społeczności wiejskiej oraz budowy i realizacji lokalnych strategii rozwoju.

2. Promowanie rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich oraz wspólnych form działalności gospodarczej.

Prezydium VII posiedzenia Grupy Roboczej ds. KSOW (ARCHIWUM SC KSOW)

3. Wsparcie rozwoju turystyki wiejskiej, w tym agroturystyki, promocja produktu tradycyjnego i lokalnego oraz żywności wysokiej jakości.

4. Promocja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i spójności terytorialnej.

5. Wsparcie działań na rzecz zachowania i ochrony tradycji oraz dziedzictwa i krajobrazu kulturowego wsi.

6. Przyszłość Wspólnej Polityki Rolnej po 2013 roku i jej drugiego filaru rozwoju obszarów wiejskich.

Sekretariat Centralny KSOW

Grupy producentów rolnych są potrzebne

Rozmowa z **Tadeuszem Nalewajkiem**, podsekretarzem stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Panie Ministrze, czy grupy producentów rolnych potrzebne są na polskiej wsi?

Na podstawie doświadczeń z innych krajów można stwierdzić, że dla polskiego rolnictwa, w szcze-

gólności dla gospodarstw małych i średnich, tworzenie grup producenckich jest koniecznością. Od niepamiętnych czasów ludzie łączyli się w grupy, aby realizować to, co w pojedynkę byłoby bardzo trudne,

a często wręcz niemożliwe. Te reguły dotyczą również rolników, producentów rolnych, przetwórców i innych podmiotów związanych z rolnictwem. Grupy producentów rolnych skupiają niecałe 24 tysiące członków, zaś zorganizowanie samych producentów rolnych jest na niskim poziomie. Wiadomo, że indywidualne, małe, średnie, a nawet duże gospodarstwa nie znajdują odbiorców na wyprodukowane towary. Konkurowanie i utrzymanie się na rynku jest dla nich zbyt kosztowne i trudne, a częstokroć i niemożliwe. Jeżeli rolnicy nie zorganizują się gospodarnie do wspólnych zakupów i wspólnej sprzedaży, czy też wspólnego użytkowania maszyn, będzie im coraz trudniej samodzielnie funkcjonować na wsi. Wspólna organizacja producentów dotyczy również sektora owoców i warzyw, który od 1 maja 2004 r. na podstawie przepisów UE dotyczących Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych organizuje się we wstępnie uznawane lub uznane organizacje producentów owoców i warzyw.

Na jakich zasadach działają grupy producentów rolnych?

Grupy producentów rolnych organizują się w oparciu o przepisy ustawy o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie wykazu produktów i grup produktów, dla których mogą być tworzone grupy producentów rolnych, minimalnej rocznej wielkości produkcji towarowej oraz minimalnej liczby członków grupy producentów rolnych. Niniejsza ustawa jest oparta na wieloletniej tradycji gospodarczej, wyrażającej się współpracą rolników, która określa zasady organizowania się producentów rolnych w grupy, a tych z kolei w związki grup. Trzeba tutaj wspomnieć, że tworzenie grupy producentów rolnych jest wieloetapowym procesem. Pierwszym krokiem jest wybór formy organizacyjno-prawnej zgodnej z ustawą o grupach producentów rolnych i zarejestrowanie się jako podmiot prawny w Krajowym Rejestrze Sądowym. Wybór formy prawnej jest o tyle istotny, że warunkuje działanie grupy w przyszłości. Należy

rozważyć zalety i wady wszystkich dostępnych form oraz najlepsze ich dopasowanie do profilu, możliwości i zakresu planowanej działalności. Forma prawna powinna być dostosowana do celów działania grupy, nigdy odwrotnie. Zamierzenia można realizować, gdy przepisy prawne dotyczące danej formy nie będą ograniczały grupy w jej działaniu.

Zatem jakie są warunki dobrego funkcjonowania grupy?

Dobrze funkcjonująca grupa powinna dostarczać wyraźnych korzyści swoim członkom. Korzyści finansowe są głównym celem istnienia grupy. Z drugiej strony członkowie powinni podchodzić do sprawy realnie. Zakładane cele oraz całe przedsięwzięcia powinny być opłacalne. Aby tak się stało, kadra zarządzająca powinna być dobrze przygotowana. Na powodzenie działalności grupowej mają wpływ wszyscy członkowie, dlatego tak ważna jest ścisła współpraca pomiędzy członkami grupy. Ponadto działanie grupy musi być powiązane z rynkiem.

Ile obecnie na terenie Polski powstało już grup producentów rolnych?

Od chwili wejścia w życie ustawy liczba grup producentów rolnych w Polsce systematycznie wzrasta, na dzień 6 czerwca 2011 r. w rejestrach prowadzonych przez marszałków województw z całej Polski zarejestrowanych było 680 grup producentów rolnych zrzeszających 23 760 członków. Najwięcej grup zorganizowało się po 2004 r., od którego odnotowany został sukcesywny wzrost liczby nowo powstałych grup. Zgodnie z danymi statystycznymi, najprężniej grupy producentów rolnych rozwijały się w 2008 r., w którym powstało 158 grup, w 2009 r. zarejestrowanych zostało 135 grup, natomiast w 2010 r. – 156 grup. Wśród zarejestrowanych 680 grup najwięcej grup producentów rolnych zostało założonych w województwach: wielkopolskim, kujawsko-pomorskim i dolnośląskim. Największa liczba grup producentów rolnych powstała w branży ziarna zbóż i nasion roślin oleistych.

Na jaką pomoc mogą liczyć rolnicy tworzący grupę producentów rolnych?

Grupy producentów rolnych mogą ubiegać się o pomoc finansową w ramach działania „Grupy producentów rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Celem wsparcia dla grup producentów rolnych jest ułatwienie tworzenia i działalności grup producentów. Pomoc finansowa wykorzystywana jest w celu dostosowania produkcji do wymogów rynkowych, wspólnego wprowadzania towarów do obrotu, w tym przygotowania do sprzedaży, centralizacji sprzedaży i dostawy do odbiorców hurtowych, ustanowienia wspólnych zasad dotyczących informacji o produkcji. W czerwcu 2010 r. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi uzyskało opinię Komisji Europejskiej, w której jednoznacznie zostało stwierdzone, iż wsparcie, uzyskane przez grupy producentów rolnych, może być przeznaczane także na cele inwestycyjne, o ile grupa realizuje cele zakładania grup, zgodne z Rozporządzeniem Rady (WE) nr 1698/2005. Dotychczas ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 grupom producentów rolnych wypłacono pomoc finansową w wysokości ponad 176 mln zł.

Resort koncentruje swoje działania przede wszystkim na tym, aby zapewnić jak najbardziej korzystne, przejrzyste i proste w zastosowaniu przepisy wykonawcze...

Oczywiście. Dzięki staraniom podjętym przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi nowelizacja ustawy z 15 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw umożliwiła zwolnienie z podatku od nieruchomości budynków i budowli zajętych przez grupę producentów rolnych, wykorzystywanych wyłącznie na prowadzenie działalności w zakresie sprzedaży produktów lub grup produktów wytworzonych w gospodarstwach członków grupy zgodnie z jej aktem założycielskim. Również z podatku dochodowego od osób prawnych zwolnione są dochody grupy producentów rolnych wpisanej do rejestru, pochodzące ze sprzedaży produktów lub grup

produktów, dla których grupa została utworzona, wyprodukowanych w gospodarstwach jej członków.

Ponadto Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi podjęło inicjatywy mające na celu ułatwienie funkcjonowania i rozwój grup producentów rolnych, zrealizowane poprzez wprowadzenie następujących przepisów: w zakresie szybszego zwrotu podatku VAT (umożliwiono grupom producentów rolnych szybsze odzyskiwanie zwrotu podatku VAT z Urzędu Skarbowego do 25 dni) oraz rozszerzenie istniejącej linii kredytowej nGP o możliwość zakupu akcji lub udziałów przez grupy producentów rolnych (rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 października 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie realizacji niektórych zadań ARiMR).

Czy w Pana resorcie podejmuje się jakieś działania w celu zachęcania producentów do zakładania grup oraz zrzeszania się w nich?

W celu znalezienia optymalnych rozwiązań dla producentów rolnych Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi ściśle współpracuje z urzędami marszałkowskimi i jednostkami doradztwa rolniczego. Osoby z wymienionych instytucji, bezpośrednio współpracujące z liderami grup producentów, odbyły szereg szkoleń, które umożliwiają lepsze i szybsze przekazanie grupom odpowiednich informacji. Działania te mają na celu zwiększenie efektywności podejmowania wspólnych przedsięwzięć przez producentów rolnych. Dzięki środkom pochodzącym z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 Ministerstwo prowadzi spotkania dla rolników celem zachęcenia ich do organizowania się w grupy producentów rolnych, w szczególności na terenie województw o niskim poziomie organizacji. Merytoryczni pracownicy uczestniczą w warsztatach i seminariach organizowanych przez ośrodki doradztwa rolniczego, izby rolnicze oraz urzędy marszałkowskie, gdzie upowszechniają ideę wspólnego działania w ramach jednego przedsiębiorstwa, jakim jest grupa. Informują m.in. o działaniach PROW 2007-2013, z których grupy mogą skorzystać. Ministerstwo jest obecne na imprezach rolniczych o zasięgu regio-

nalnym i krajowym, jak np. POLAGRA, oraz dniach otwartych w ODR-ach, gdzie przekazuje informacje o zasadach organizacji i funkcjonowaniu grup producentów rolnych. Ponadto w celu wspierania podmiotów zaangażowanych w pracę na rzecz rozwoju obszarów wiejskich oraz umożliwienia przekazywania aktualnych informacji na temat działań podejmowanych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, uruchomiony został portal internetowy Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich: www.ksow.gov.pl, który pozwala na wymianę informacji pomiędzy członkami grup producentów rolnych oraz promuje działania związane z rozwojem najlepszych praktyk realizowanych przez grupy producentów rolnych, w tym spółdzielczość rolniczą.

Czym powinny kierować się grupy producentów rolnych, aby odnieść sukces?

Grupy producentów rolnych w XXI wieku to organizacje, które powinny kierować się nowocze-

snymi technikami zarządzania, szybko lokalizować, przetwarzać i tworzyć informacje rynkowe. Do tego konieczna jest elastyczna, ale trwała struktura organizacyjna jednostek, która pozwala na efektywne działanie i budowanie właściwego obrazu grupy na rynku dostawców, odbiorców i konsumentów. Tylko tak funkcjonujące grupy producentów rolnych są w stanie spełniać zadania marketingowe, umieszczać nowe produkty i stwarzać warunki do jak najlepszego zachowania pozycji towaru i producenta na trudnym rynku podażowym. Wymusza to w strukturach organizacyjnych grup producenckich mocną pozycję sekcji marketingowych, informatycznych i logistycznych. W przyszłości sukces rynkowy będzie zależeć od ich pracy i umiejętności ludzi tam zatrudnionych.

Dziękuję za rozmowę.

Wojciech Petera

Działalność Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w województwie łódzkim

» Rozwój tego, co jest nam drogie i bliskie, jest sprawą oczywistą. Dzieje się tak we wszystkich płaszczyznach życia, zarówno osobistego, jak i zawodowego czy społecznego. Polska wieś jest wartością, której wagi nie sposób nie dostrzegać we wszystkich jej przejawach, od codziennej, tej od której zależy nasza egzystencja, a więc produkcji żywności, po wartości kulturowe, dziedzictwo narodowe aż do bogactwa walorów przyrodniczych, z których korzystamy i które doceniamy coraz częściej. Prawidłowy, dobrze zorganizowany rozwój jest możliwy przy współdziałaniu dwóch naczelnych

elementów: zasobów ludzkich i zasobów pieniężnych. Niezwykle ceną i dobrą inicjatywą, która stała się dla polskiej wsi motorem działania i wsparła partnerstwo, jest idea Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich. Dostępne w niej narzędzia stają się katalizatorem pomysłów, które łączą dziś w swoisty łańcuch zdarzeń, integrują partnerów i kreują nowy wizerunek obszarów wiejskich.

Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich w województwie łódzkim działa poprzez Sekretariat Regionalny, umiejscowiony w Departamencie Funduszu Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu

Województwo łódzkie na targach Grüne Woche w Berlinie (ARCHIWUM SR KSOW)

Marszałkowskiego w Łodzi. Minione miesiące to dla nas czas wypełniony szeregiem zdarzeń, w których poznawaliśmy się nawzajem (partnerzy KSOW), mówiliśmy na szerokich forach o problemach, z jakimi borykają się środowiska wiejskie, choćby problem masowego giniecia pszczół, ale mieliśmy też okazję wielokrotnie zaprezentować bogactwo łódzkiej wsi, jej walory kulinarne i przyrodnicze oraz ciekawych ludzi, bez których dziedzictwo naszych przodków, kultywowane przez lata, nie miałyby szansy dziś stanowić podstawy do prezentowania na arenie krajowej i zagranicznej. Każdego roku, i w bieżącym również, przedstawiciele sektora spożywczego, rolnego i ogrodnictwa regionu łódzkiego mieli możliwość zaprezentowania swojej oferty handlowej na targach Grüne Woche w Berlinie.

Łódzkie zdobyło niemieckich konsumentów piwem z rodzinnego, opartego na tradycjach browaru Koreb z Łasku, produktami firmy Hektor z Działoszyna, Przedsiębiorstwa Mięсно-Wędliniarskiego z Osjakowa, o podniebienia smakoszy gustujących w słodkościach zadbał znany w Łódzkiem Zakład Cukierniczy z Koluszek, a rękodzieło kulinarne w postaci piernikowych chatek zaprezentowała firma z Janowa. Stoisko województwa łódzkiego było jak zawsze oblegane przez odwiedzających targi, a zawarte przez firmy kontrakty z partnerami niemieckimi kolejny raz potwierdziły słusność uczestnictwa w tego typu wydarzeniach.

Tematy targów, wystaw i podobnych wydarzeń przewijają się w Łódzkiem zgodnie z kalendarzem imprez i w kraju, i za granicą. Po raz pierwszy w tym roku firmy naszego regionu miały okazję poznać specyfikę rynku i partnerów z Wielkiej Brytanii podczas Międzynarodowych Targów Żywności i Napojów IFE w Londynie.

Na rodzimym podwórku prezentowaliśmy łódzkich wytwórców, przedsiębiorców, właścicieli gospodarstw agroturystycznych i przedstawicieli organizacji turystycznych na targach turystycznych „Na Styku Kultur” w Łodzi i targach Agrotavel w Kielcach.

Narzędziem do rozwoju turystyki w Łódzkiem są spotkania z bezpośrednim odbiorcą oferty podczas targów, ale i spotkania tematyczne organizowane przez KSOW w postaci konferencji, na których to środowisko turystyki ma możliwość poznawania kierunków rozwoju, również przy udziale środków europejskich. Trzydniowa sulejowska konferencja, którą zorganizowaliśmy w maju tego roku, zintegrowała naukowców Uniwersytetu Łódzkiego, przedstawicieli Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi, Łódzkiego Oddziału Regionalnego ARiMR, Towarzystwa Wspierania Turystyki Konnej w Łodzi, Lokalnych Grup Działania i departamentów Urzędu Marszałkowskiego zajmujących się tematyką turystyki. Bogaty program konferencji opierał się na wykładach, ale i na wyjeździe studyjnym do gospodarstwa agroturystycznego „Napoleońska Zagroda” w Napoleonowie. Spotkanie było kolejną możliwością nawiązania rozmów, dyskusji, wymiany doświadczeń oraz czerpania nowych inspiracji w promocji własnej działalności.

Wskazówką dla poszukującego tej formy wypoczynku turysty jest organizowany przez nas w tym roku, po raz trzeci, konkurs na najlepsze gospodarstwo agroturystyczne województwa łódzkiego. Wypoczynek na wsi, kojarzony dotąd z wczasami pod gruszą, stał się dla nas inspiracją do nazwania konkursu „Złotą Gruszą” i stworzenia statuetki, która dziś, stawiana przez właścicieli gospodarstw agro w miejscach eksponowanych, staje się wizy-

tówką stanowiącą o jakości i marce danego gospodarstwa.

Wydawnictwa łódzkiej sieci KSOW, obejmujące tematykę wypoczynku na wsi, są przewodnikami dla potencjalnego turysty, a dla właścicieli gospodarstw znakomitą formą promocji i składania oferty szerokiemu gremium odbiorców. Uzupełnia ją radiowy program „Wczasy pod gruszą”, który uruchomiliśmy podczas wakacyjnych miesięcy w rozgłośni Radio Łódź. O łódzkiej turystyce można więc dziś czytać, słuchać, a przede wszystkim aktywnie z niej korzystać. Możemy dziś śmiało mówić o tworzeniu Łódzkiego Szlaku Złotej Gruszy, na którym to czeka na turystę bardzo dobra, całoroczna oferta.

Organizacja konkursów jest stałym elementem Planu łódzkiej sieci KSOW. To również doskonała okazja do integracji jej partnerów. Każdego roku, wspólnie z KRUS, Okręgowym Inspektoratem Pracy, Powiatową Inspekcją Pracy i Izbą Rolniczą, promujemy zasady ochrony zdrowia i życia w gospodarstwach rolnych. Podsumowanie konkursu to wyłonienie wyróżniających się, bezpiecznych miejsc życia i pracy i uhonorowanie ich praktycznym, niezbędnym w każdym gospodarstwie rolnym sprzętem, zakupionym ze środków KSOW. Jak ważne jest bezpieczeństwo działalności rolniczej i świadome, oparte na nowoczesnych, naturalnych zasadach gospodarowanie, wiedzą uczestnicy olimpiad organizowanych przez Ośrodek Doradztwa Rolniczego wspólnie z SR KSOW. Olimpiady kierowane są do rolników, ale i do środowiska młodzieży szkolnej szkół rolniczych, której wzrost świadomości istoty działalności w zgodzie ze środowiskiem jest niezwykle ważny. Łódzkie olimpiady obejmują takie dziedziny, jak: ekologiczna produkcja rolnicza, zasady cross-compliance, ochrona

Na targach IFE w Londynie

(ARCHIWUM SR KSOW)

środowiska w gospodarstwie rolnym, odnawialne źródła energii czy programy rolno-środowiskowe. Ciekawym przykładem jednej z olimpiad jest łódzka olimpiada wiedzy o dziedzictwie kulturowym polskiej wsi, która cieszy się dużą popularnością wśród mieszkańców województwa łódzkiego (to oni mogli być jej uczestnikami). Pytania testowe dotyczące zasad zdrowego i racjonalnego żywienia, ekologii i ochrony środowiska na wsi, agroturystyki i turystyki wiejskiej, produktu tradycyjnego i regionalnego, dziedzictwa kulturowego i podstawowych zagadnień z zakresu wiedzy o PROW 2007-2013 wyłoniły zwycięzców nagrodzonych nagrodami rzeczowymi zakupionymi w ramach środków KSOW.

Bogactwo łódzkiej wsi, jej walory kulinarne i rękodzieło artystyczne miały swoje święto podczas pierwszych, zorganizowanych przez nas warsztatów „Smaki Ziemi Łódzkiej”. Szeroko pojęte pojęcie smaków pozwoliło poznać i rozsmakować się w regionalnych potrawach prezentowanych przez Koła Gospodyń Wiej-

Konkurs na najlepsze gospodarstwo agroturystyczne „Złota Grusza”

(ARCHIWUM SR KSOW)

» Z SR KSOW WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

Wspieranie produktów tradycyjnych – „Smaki Ziemi Łódzkiej”

(ARCHIWUM SR KSOW)

skich, nacieszyć oczy rękodziełem, które dziś staje się towarem poszukiwanym, ale i pozwoliło na muzyczną uctwę duchową podczas pierwszego Wojewódzkiego Konkursu na najlepszy zespół folklorystyczny regionu łódzkiego FOLK-NUTA 2011.

Na rynku łódzkiej Manufaktury, w otoczeniu starych, a nowych przecież obiektów fabryki Izraela Poznańskiego, w piękny, czerwcowy dzień, łódzka wieś zaprezentowała swe dobrodziejstwa. Zorganizowaliśmy stoiska wystawiennicze z możliwością sprzedaży produktów, w strefie muzycznej przez cały dzień grano i śpiewano. Trzydzieści pięć zespołów ludowych walczyło o miano najlepszego w tym roku, o statuetkę FOLK-NUTY. W strefie gotowania kilkanaście zespołów Kół Gospodyń Wiejskich, na oczach tłumnie odwiedzających, przygotowywało swoje potrawy, a towarzyszył im znany z telewizji TVN, znakomity kucharz Andrzej Polan. Kulinarne dobrodziejstwa uzupełniał w tym dniu konkurs „Smaczne Łódzkie”, podczas którego można było spróbować m.in. konfitury bachorzyńskich babek, czarną polewkę, ciastka ze skwarkami czy kluski żelazne. „Smaki Ziemi Łódzkiej” zorganizowane przez SR KSOW były strzałem w dziesiątkę potrzeb konsumentów i wytwórców. Wpiszą się zatem w kalendarz imprez regionu na stałe.

Działalność otwiera możliwości partnerstwa, w którym dzielimy się swoim doświadczeniem, ale i przyglądamy dobrym praktykom u innych. Mechanizmy te zabezpieczamy poprzez organizację wizyt studyjnych. Dzięki nim kilka kilkudziesięcioosobowych grup reprezentujących różne środowiska rolnicze naszego regionu nawiązało kontakty z partnerami z Niemiec i Austrii. Jeszcze w tym roku, we wrześniu i październiku, organizujemy kolejne wizyty do Austrii, Niemiec i Włoch, Francji, Sztokholmu, ale i wizyty krajowe, połączone z wykładami, podczas których podjęte zostaną tematy niezwykle istotne dla ratowania ginących pszczelich rodzin. Korzystając z masowych środków przekazu, SR KSOW realizuje również regionalne programy telewizyjne. I tak, za nami cykl prezentujący wszystkie Lokalne Grupy Działania, ich dorobek, środowiska, w których funkcjonują i przykłady realizowanych przedsięwzięć. Realizujemy właśnie dwa programy: „Tradycją Regionu Malowane” (opowiadający o dobrodziejstwie łódzkiej wsi, o miejscach wartych odwiedzenia i ludziach, którzy kreują życie na wsi) oraz „PROWincja na plus” będący przewodnikiem widza po wszystkich projektach realizowanych ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Programy cieszą się niezwykłą oglądalnością, stąd zapewne wpiszą się w kolejny Plan KSOW na lata 2012-2013.

Dzieląc się osobistą refleksją na temat możliwości, jakie niesie Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich, powiem, że trudno sobie dziś wyobrazić lepsze narzędzie, które w tak znakomity sposób integruje, pozwala na szerokich forach rozmawiać o problemach i rozwiązywać je, a więc kreować rozwój obszarów wiejskich. Partnerstwo, którego po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej tak naprawdę wszyscy się uczyliśmy, jest dziś w mojej ocenie na doskonałej drodze. Drodze rozwoju.

Maria Kaczorowska
Dyrektor Departamentu Funduszu Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi

Sonda przeprowadzona wśród Lokalnych Grup Działania – partnerów KSOW

» W celu przeanalizowania problemów działalności Lokalnych Grup Działania w ramach PROW 2007-2013 i współpracy z Krajową Siecią Obszarów Wiejskich przeprowadzona została sonda w tym zakresie. Poniżej przedstawiamy zebrane opinie.

Sławomir Kopacz, wójt gminy Bieliny:

– Jeśli chodzi o PROW, to korzystamy przede wszystkim z Leadera. Jesteśmy bowiem członkiem Lokalnej Grupy Działania „Wokół Łysej Góry”. Uważam, że jest ona jedną z lepszych działających obecnie na terenie województwa świętokrzyskiego.

Zrealizowane przez nas „Centrum Tradycji Gór Świętokrzyskich” to przykład działania partnerskiego zrealizowanego właśnie w ramach Leadera. My jako gmina intensywnie też współpracujemy ze Świętokrzyskim Biurem Rozwoju Regionalnego, które wdraża Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na terenie województwa świętokrzyskiego.

Uważam, że PROW jest potrzebny i co do tego nie mam żadnych wątpliwości. Leader skierowany jest nie tylko do samorządów, ale przede wszystkim do mieszkańców terenów wiejskich, którzy w ramach działań: różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, tworzenie mikroprzedsiębiorstw czy małe projekty, realizują wiele ciekawych projektów. My np. z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich właśnie z małych projektów zorganizowaliśmy warsztaty w Wiśle dla wiejskiego chóru i wydaliśmy płytę z jego nagraniami. Nie ma co ukrywać, szczególnie w takich gminach jak moja, gdzie gospodarstwa są rozdrobnione, a dochody z nich niewielkie, dzięki pieniądзом pozyskanym z PROW-u można zrealizować wiele ciekawych przedsięwzięć. Dlatego nie ma wątpliwości, że PROW jest wsi potrzebny.

Marcin Świerszczyński – Lokalna Grupa Działania „Zielony Wierchołek Śląska”:

– Jeśli chodzi o PROW, to 4 oś, czyli Leader i takie działania, jak: odnowa i rozwój wsi, tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej i tak ważne dla nas małe projekty. Idea LGD polegała przecież przede wszystkim na tym, że miała to być inicjatywa oddolna mieszkańców wsi, a biuro LGD takim zbiorczym bankiem pomysłów ludzi działających na „samym dole”, czyli sołtysów, OSP, kół gospodyń wiejskich czy też innych organizacji pozarządowych działających na terenach wiejskich. I to właśnie do nich były głównie skierowane małe projekty, które miały być siłą napędową Leadera w Polsce. Natomiast, jeśli chodzi o pozostałe działania np. odnowa i rozwój wsi – to jesteśmy pomocną ręką dla wielu gmin, które z tego działania korzystają. W przypadku mojego LGD „Zielony Wierchołek Śląska”, to w tym roku jeszcze w ramach tego działania mamy do wykorzystania około 10 milionów złotych. Dzięki funduszom pozyskanym z PROW udało się nam odnowić centra dwóch wsi i wykonać oświetlenie na jednym z gminnych boisk. Są to środki, których nigdy byśmy nie pozyskali, gdyby nie było Leadera. Uważam, że Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich jest bardzo potrzebna. Dzięki środkom pozyskanym z Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich nasze LGD może się promować na różnego rodzaju imprezach wystawienniczych. Ponadto KSOW finansuje różnego rodzaju wydawnictwa promujące LGD, organizuje wyjazdy studyjne czy szkolenia. Natomiast minusy są niestety proceduralne. Niestety te procedury zabierają bardzo dużo czasu i trzeba z dużym wyprzedzeniem planować kolejne przedsięwzięcia.

Justyna Bojczuk – Lokalna Grupa Działania

„Bory Dolnośląskie”:

– Aktualnie jako Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Bory Dolnośląskie”, podobnie jak każda LGD, ma opracowaną lokalną strategię rozwoju. Korzystamy przy jej realizacji przede wszystkim z 4 osi PROW, czyli Leadera. No i oczywiście pieniądze, które przewidziane są w ramach tego programu, kumulują się w 4 działaniach: odnowa i rozwój wsi, tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorczości, różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej i małe granty. Myślę, że każda gmina i jej mieszkańcy znajdą tu coś dla siebie i z pewnością będą mogli aplikować o te środki.

Wydaje mi się, że działania te są fajnie zrobione, ponieważ zakładają pomoc dla mieszkańców wsi i działających na jej terenie stowarzyszeń. Jednak barierę w ich realizacji stanowi najczęściej zbyt rozbudowa biurokracja i liczne zawiłości proceduralne. Są rozporządzenia, których treści ludzie nie rozumieją. Są przepisy, które uniemożliwiają niektórym sięganie po te środki. Są bardzo zawiłe procedury i nie wszystkim udaje się przygotować potrzebną do pozyskania funduszy dokumentację. Po drugie jest bardzo długi czas oczekiwania na rozpatrzenie takiego wniosku i ludzie się zniechęcają.

Myślę, że nam, jako LGD, udało się osiągnąć wiele rzeczy. Teraz kończymy, po bardzo długim finalizowaniu tych wszystkich działań, wyznaczanie szlaków konnych. Teraz po naszym całym regionie będzie można jeździć konno. Jesteśmy z tego bardzo dumni. W trakcie rozwoju mamy szlaki wodne. Powstają kolejne gospodarstwa agroturystyczne oraz małe firmy, np. udało się nam uruchomić linię do produkcji węgla ekologicznego.

Mamy bardzo dobrą współpracę z Krajową Siecią Obszarów Wiejskich, która organizuje dla nas wiele szkoleń i wyjazdów studyjnych oraz finansuje nam wyjazdy na targi, gdzie możemy się promować.

Agnieszka Szewczyk – Lokalna Grupa Działania

„Czarna Nida”:

– Korzystamy przede wszystkim z osi 4, czyli Leadera i związanych z nim działań. Prowadzimy obec-

nie nabory na takie działania, jak: małe granty, tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej i odnowa i rozwój wsi. Udało się nam dofinansować z odnowy i rozwoju wsi modernizację budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Szewce, dofinansowujemy również budowę wielofunkcyjnego budynku w miejscowości Wolice, jak i podobną inwestycję w gminie Morawica. Wspomagamy też naszych przedsiębiorców, którzy chcą rozwinąć swoją działalność lub założyć nową. Bardzo dobrze układa się też nam współpraca z Krajową Siecią Obszarów Wiejskich, która dofinansowuje nam organizację wielu szkoleń i wyjazdów studyjnych.

Plusem PROW jest na pewno to, że chcemy spełnić oczekiwania naszych mieszkańców, bo tak naprawdę to oni właśnie wychodzą z inicjatywą, co chcieliby zrobić dla siebie i swojej miejscowości. Co jest im najbardziej potrzebne. Natomiast minusem jest to, że jesteśmy ograniczeni zbyt rozbudowaną biurokracją.

Marcin Węgrzyn – Lokalna Grupa Działania „Liwosz”:

– Korzystamy przede wszystkim z osi 4 – Leader. Nasze stowarzyszenie pozyskało 7 milionów złotych na realizację takich działań jak: tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, małe granty oraz odnowa i rozwój wsi. Minusem PROW – Leadera są na pewno często zmieniające się przepisy, formularze wniosków i skomplikowane procedury, jeśli chodzi o zwrot zainwestowanych na poszczególne działania własnych środków finansowych. Ponadto moim zdaniem zbyt niskie jest dofinansowanie takich działań jak różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej czy tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw. Rolnik, który chce założyć działalność gospodarczą, musi wyłożyć na wstępie 100% środków, a niestety ma zwykle 50% zrefundowane dopiero po pół roku.

Lubomira Michałuszko – Lokalna Grupa Działania

„Ziemia Przemyska”:

– My działamy w ramach 4 osi PROW, czyli Programu Leader i realizujemy zawarte w nim działania. Plu-

sem Lidera jest, co najważniejsze i warte podkreślenia, oddolne programowanie lokalnych strategii rozwoju, gdzie ujęte są wszystkie potrzeby lokalne. Natomiast minusem, i to najbardziej uciążliwym dla nas jako Lokalnej Grupy Działania, jak i społeczności lokalnej, jest ocena wniosków i długi okres oczekiwania na refundację środków finansowych. To jest niedopuszczalne, aby rolnicy czekali na zwrot wydanych pieniędzy około roku.

Jeśli zaś chodzi o KSOW, to jesteśmy jego partnerem i wspólnie z sekretariatem regionalnym organizujemy wiele konferencji i wyjazdów studyjnych.

Witold Kowal – Lokalna Grupa Działania „Białe Ługi”:

– Korzystamy ze wszystkich działań dostępnych w osi 4 Lidera. Podstawowy minus Lidera jest jeden, że wszelakie działania są refundowane, a nie dotowane. Powinny być dotowane już na początku realizacji każdego przedsięwzięcia, bo te zasady, co obowiązują dzisiaj, potrafią zabić każdą oddolną inicjatywę. Gmina w działaniu odnowa i rozwój wsi sobie poradzi, ale przy małych grantach koła gospodyń wiejskich nie są w stanie zaciągnąć kredytu na 25 tysięcy i później czekać od pół roku do roku na refundację. Drugi minus to „papierologia”, czyli biurokracja. My przestaliśmy aktywizować już społeczności wiejskie, ponieważ aktywizujemy już tylko swoje palce, którymi musimy przekładać rosnący z dnia na dzień coraz większy stos papierów.

Natomiast nasza współpraca z Krajową Siecią Obszarów Wiejskich układa się bardzo pozytywnie. Korzystamy z wielu szkoleń, które praktycznie Biuro Regionalne KSOW realizuje na nasze zamówienie. Funduje też nam pobyt na targach i wyjazdy studyjne, na których podpatrujemy, jak w innych krajach promuje się produkty regionalne i lokalne.

Anna Gietkowska – Lokalna Grupa Działania „Fundacja Biebrzańska”:

– Podobnie jak inne LGD korzystamy z Lidera i zawartych w nim działań. Jego minusem jest przede wszystkim zbyt rozbudowana biurokracja, uciążliwe procedury i zbyt długi czas oczekiwania na zwrot po-

niesionych kosztów. Plusem jest już sam fakt, że możemy się spotykać i wdrażać ciekawe projekty.

Eugeniusz Kowalski – Lokalna Grupa Działania „Puszcza Białowieska”:

– Wiadomo, jak LGD – to oś 4 Lidera, bo jest to działanie, które zapewnia nam finansowanie. Oprócz tego korzystamy też z innych środków dostępnych w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na realizację projektów. Minusem Lidera jest po pierwsze, że został on u nas zbiurokratyzowany do granic możliwości. Ja nie wiem kto i dlaczego potworzył takie procedury, które są tak zawiłe i mało zrozumiałe, że często już na wstępie zniechęcają ludzi (szczególnie przy małych grantach) do przygotowania wniosku. Natomiast plusem jest niewątpliwie fakt, że jest to oddolne działanie skierowane do wsi, które bardzo aktywizuje ich mieszkańców. Dlatego, że my chyba najlepiej znamy potrzeby środowisk lokalnych, w których funkcjonujemy.

Jeśli zaś chodzi o KSOW, to nasza współpraca układa się marginalnie, bo obecnie jest moim zdaniem niewiele działań, gdzie KSOW kieruje swoją inicjatywę bądź korzysta z naszej. My nie jesteśmy w stanie pokonać tylu oporów i barier administracyjnych stawianych przez Sekretariat Regionalny KSOW w naszym województwie.

Marek Modrzejewski – Lokalna Grupa Działania „Wstęga Kociewia”:

– Lider to słowo obco brzmiące, wyraźnie kojarzące się z językiem angielskim. Ale tak naprawdę jest skrótem z języka francuskiego. A czy ma coś wspólnego z polskim liderem? Ma, a w zasadzie powinno mieć, bo tak naprawdę o lokalnych liderów chodzi. Nie da się aktywizować obszarów wiejskich i wyrównać poziomów życia wsi i miasta bez wyszukiwania i wzmacniania lokalnych autorytetów. Banał, ale to ludzie są kluczem do sukcesu. W Liderze też. Naszym (mówię z pozycji mieszkańca obszaru LGD „Wstęga Kociewia”, województwo pomorskie) prawdziwym kapitałem byli i są ludzie. Jedni zasiedziali, od pokoleń mówiący „po naszemu”, inni nowi, co

przyjechali na chwilę, a zostali na zawsze. Jak to na Pomorzu, zaradni i gospodarni. Zorganizowani. Te cechy przydały się też przy budowaniu partnerstwa trójsektorowego, czyli podstawy Lidera. Partnerami są przedstawiciele wielu różnorodnych organizacji pozarządowych. W sektorze społecznym, co uważamy za wielki plus, są reprezentowane także aktywne osoby fizyczne. Są przedsiębiorcy mali i mikro, ale jest i świetnie prosperujący Bank Spółdzielczy z Tczewa. Oczywiście jest też sektor publiczny, nie tylko samorządy gminne i powiatowy, ale i instytucje działające na rzecz rozwoju wsi. Jednakże z całą mocą należy podkreślić, że samorządowcy nie tylko nie dążą do kontrolowania LGD, ale wspierają samą fundację, finansowo i organizacyjnie. Obecny i poprzedni prezes wywodzą się z sektora społecznego, a w Zarządzie zasiadają przedstawiciele 3 sektorów. Po prostu łączy nas idea. Wiemy, że z bliska widać lepiej, że mieszkańcy wsi najlepiej znają swoje słabe i mocne strony. I wiedzą, czego im potrzeba.

Ludzie na Kociewiu z wielkim entuzjazmem podszli do programu Leader. Sukcesem był II schemat. Z wielką nadzieją przygotowywano Lokalną Strategię Rozwoju. Nie brakuje ciekawych pomysłów. Są osoby gotowe poświęcać swój czas na ich realizację. Jesteśmy dobrze zorganizowani, nie konkurujemy ze sobą, ale współdziałamy.

Leader jest potrzebny. Na poziomie idei i założeń jest bliski ideału. Podejście Leader, czyli oś 4 PROW, jest unikalne. Może wnieść nowego ducha, naprawdę ożywić wieś. Jednakże program musi się zmienić. Na jakim poziomie? Podstawowym problemem nie jest zła wola ludzi weryfikujących wnioski. Błąd tkwi w przepisach prawa. Kto powinien prawo zmienić? Ano ten, kto je stworzył. Czy to postulat realny? Na tak postawione pytanie powinien odpowiedzieć ktoś inny, nie ja. Jedno mogę zadeklarować – LGD-y wiedzą co i jak zmienić. Chętnie się tą wiedzą podzielę. Tylko kto zapyta?

K O M E N T A R Z

Co do tego, że Leader potrzebny jest na polskiej wsi, nie miał wątpliwości żaden z moich rozmówców. Skierowany jest bowiem nie tylko do samorządów, ale przede wszystkim do mieszkańców wsi i miasteczek. Dzięki niemu udało się stworzyć platformę współpracy pomiędzy samorządem lokalnym, organizacjami pozarządowymi i biznesem. To właśnie dzięki środkom pozyskanym w ramach Lidera udało się mieszkańcom wsi za pośrednictwem Lokalnych Grup Działania odzyskać tożsamość „swojej małej ojczyzny”, pokazać jej zalety, stworzyć nowe, tak potrzebne miejsca pracy czy też nowe formy działalności gospodarczej. Gdyby nie Leader, nie mielibyśmy np. wielu bardzo fajnych imprez – festynów propagujących kulturę ludową, regionalne smakołyki oraz turystyczne atrakcje.

Wojciech Petera

Krajowa Rada Izb Rolniczych

— ważny partner KSOW

Historia izb rolniczych w Polsce

Pierwsza izba rolnicza na ziemiach polskich powstała w Poznaniu w 1895 r. Inicjatywa utworzenia tej izby, która przyjęła nazwę Wielkopolskiej Izby Rolniczej, wyszła

od Niemców, a podstawę prawną do jej funkcjonowania stanowiła pruska ustawa o izbach rolniczych z dnia 30 czerwca 1894 r. Do realizacji tej ustawy przystąpiono w sierpniu 1894 r. powołując komisję złożoną z przedsta-

wicielei prowincjalnych stowarzyszeń rolnych niemieckich i polskich w celu przystosowania projektu statutu do warunków miejscowych. Ostatecznie sejm prowincjonalny w dniu 2 marca 1895 r. powołał do życia Izbę Rolniczą w regencji poznańskiej. Statut izby przewidywał podwójną strukturę, radę wybraną przez wszystkich rolników oraz zarząd składający się z fachowców pracujących etatowo na różnych stanowiskach administracyjnych, organizacyjnych i doradczych. Pierwsze wybory do izby przeprowadzone zostały w końcu 1895 r. Dezaprobata Polaków w stosunku do samorządu rolników spowodowała, że na lata 1896-99 do Rady wybrano 51 Niemców i 18 Polaków.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 r. historię izb rolniczych można podzielić na trzy okresy. Okres pierwszy wiązał się ze spolonizowaniem pruskich izb rolniczych i dostosowaniem ustawodawstwa pruskiego do aktualnej sytuacji politycznej i społeczno-gospodarczej państwa polskiego. Przejęcie Izby Rolniczej przez władze polskie nastąpiło 20 stycznia 1919 r. na mocy dekretu Naczelnej Rady Ludowej. W pierwszym okresie, obejmującym lata 1918-1928, zachodniopolskie izby rolnicze zrobiły bardzo dużo dla podniesienia na swoich terenach techniki produkcji rolniczej i hodowlanej oraz dla oświaty rolniczej. Zasadnicze znaczenie dla rozwoju samorządu rolniczego w Polsce miało rozporządzenie Prezydenta RP o izbach rolniczych z dnia 22 marca 1928 r. Rozporządzenie to otworzyło drugi okres, ważny w historii polskich izb rolniczych. Według rozporządzenia z 1928 r. izba rolnicza została zdefiniowana jako jednostka samorządu gospodarczego i osoba publicznoprawna, działająca na obszarze jednego województwa i w granicach ustaw państwowych oraz własnego statutu. Głównym celem izb rolniczych, określonym w rozporządzeniu, było zorganizowanie zawodu rolniczego (do rolnictwa zaliczano wówczas także leśnictwo, rybactwo, ogrodnictwo, hodowlę zwierząt oraz inne gałęzie wytwórczości związanej z gospodarstwem rolnym). Do zakresu działania izb rolniczych należy przedstawicielstwo i ochrona interesów rolnictwa, samodzielne przedsięwzięcie, w granicach obowiązujących przepisów prawa, środków w zakresie wszechstronnego popierania rolnictwa oraz wykonywanie czynności powierzanych izmom rolniczym

przez ustawy i rozporządzenia, współdziałanie z władzami rządowymi i samorządowymi we wszystkich sprawach dotyczących rolnictwa. Rozporządzenie Prezydenta RP dawało izmom rolniczym bardzo szeroki zakres działania. Spośród innych ówczesnych instytucji samorządu gospodarczego to właśnie izby otrzymały najwięcej zadań z zakresu administracji publicznej, m.in. zakładanie i utrzymywanie szkół rolniczych, organizowanie akcji ochrony roślin, opieka nad spółkami wodnymi i leśnymi. Tak więc *rozporządzenie Prezydenta RP czyniło z izb rolniczych rzeczywisty samorząd gospodarczy, zwany niekiedy agrarnym, niezawisły w ramach ustawy od administracji rządowej*. Izby jako korporacja publicznoprawna były wyposażone we władztwo administracyjne, co czyniło je organami zdecentralizowanej administracji publicznej. Podstawę finansową izb rolniczych w II Rzeczypospolitej stanowiły dochody, składające się z opłat za świadczenia i usługi oddawane przez izbę rolnikom, ponadto dochody z majątku własnego, zasiłki rządowe, samorządowe i inne opłaty ustanowione na rzecz izby na mocy obowiązujących ustaw.

Sytuacja finansowa izb rolniczych znalazła uregulowanie w nowelizowanej ustawie o izbach rolniczych z października 1932 r. Trzeci etap formowania się izb rolniczych wiązał się z nowelizacją ustawy o izbach rolniczych z dnia 27 października 1932 r. Wprowadzony został obwieszczeniem Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych Seweryna Ludkiewicza z dnia 22 listopada 1932 r. i opublikowany w 1933 r. W nowelizacji ustawy nie uległy zmianie zasadnicze kompetencje izb rolniczych, zostały one jedynie rozszerzone. Omawiane wyżej rozporządzenie z 27 października 1932 r. reguluje kwestie nadzoru zwierzchniego nad izbami rolniczymi, który ma sprawować Minister Rolnictwa i Reform Rolnych, a organem bezpośredniego nadzoru nad działalnością izb rolniczych jest wojewoda.

W okresie międzywojennym powstało 13 izb rolniczych, które współpracowały ze sobą w ramach dobrowolnej centrali samorządu rolniczego, jaką był Związek Izb i Organizacji Rolniczych Rzeczypospolitej Polskiej z siedzibą w Warszawie. Pracę izb rolniczych przerwał wybuch II wojny światowej. W okresie okupacji izby wojewódzkie zostały zlikwidowane. Okupanci pozostawili jedynie biura powiatowe, które wykorzystywano jako jed-

nostki ściągające od rolników nałożony przez okupanta kontyngent.

Po zakończeniu II wojny światowej już w marcu 1945 r. rozpoczęła swoją działalność Wojewódzka Izba Rolnicza w Poznaniu.

Działalność prowadziły także inne izby rolnicze, jednak niektóre z nich, np. warszawska, kielecka i białostocka, pozostały jedynie na etapie organizacyjnym.

Ostatecznie izby zostały zlikwidowane dekretem z dnia 26 sierpnia 1946 r. o zniesieniu izb rolniczych, który wszedł w życie 10 października 1946 r. Dekretem tym zadania izb rolniczych w zakresie:

- przedstawicielstwa i obrony interesów rolnictwa,
- samodzielnego przedsięwzięcia środków do wszechstronnego popierania rolnictwa,
- współdziałania z władzami państwowymi i samorządowymi w sprawach rolnictwa,

zostały przekazane pozostającemu pod kontrolą komunistów Związkowi Samopomocy Chłopskiej. Związkowi został również przekazany majątek izb rolniczych, powstały po umorzeniu ich zobowiązań.

Przywrócenie działalności izb rolniczych

Problem przywrócenia izb rolniczych w Polsce był wiele razy podejmowany, ale do konkretnych prac przystąpiono na początku lat osiemdziesiątych. W 1981 r. oprócz inicjatyw lokalnych mających na celu reaktywację samorządu rolniczego w NK ZSL powołany został specjalny zespół, którego zadaniem miało być przygotowanie projektu ustawy o izbach rolniczych. Niestety owoce dwuletniej pracy tego zespołu nie zostały przekazane pod obrady Sejmu. Do zagadnienia reaktywacji izb rolniczych powrócono dopiero w 1990 r. Wtedy to oprócz różnych inicjatyw terenowych pojawił się projekt opracowany przez zespół Regionalnej Izby Rolniczej i Rolno-Przemysłowej Małopolski i Śląska. W listopadzie 1990 r. zespół społeczny przy Ministerstwie Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej rozpoczął prace nad przygotowaniem projektu rządowego.

Pierwszy poselski projekt ustawy o izbach rolniczych pojawił się w Sejmie X kadencji. Drugi projekt ustawy został zgłoszony Marszałkowi Sejmu w 1991 r. przez grupę 17 posłów. Kolejny projekt opracowany przez zespół po-

selski kierowany przez Janusza Maksymiuka i dalej pod kierunkiem Anny Potok pojawił się w Sejmie 25 marca 1993 r., jednak po wielu dyskusjach i poprawkach nie znalazł się w programie prac Sejmu. Następny projekt ustawy o izbach rolniczych opracowało Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej na początku 1993 r. W tym samym czasie Marszałek Senatu przyjął inicjatywę ustawodawczą dotyczącą samorządu gospodarczego, która była przedstawiona pod obrady Sejmu XI kadencji, ale nie znalazła akceptacji. Potem był jeszcze projekt sporządzony przez zespół pod kierunkiem p. Potok na zlecenie Urzędu Rady Ministrów we wrześniu 1993 r.

We wszystkich projektach określono, że izby rolnicze mają być najbardziej powszechną reprezentacją rolników. Projekty przewidywały, że izby będą miały osobowość prawną i będą mogły podejmować funkcje o charakterze publicznoprawnym. Przynależność do izb miała być obowiązkowa, a zakres terytorialny ich działania miał być ściśle określony. Wszystkie wspomniane projekty ustawy o izbach rolniczych przyczyniły się do sformułowania ostatecznej wersji projektu ustawy o izbach rolniczych, która została uchwalona dnia 14 grudnia 1995 r. i weszła w życie dnia 5 kwietnia 1996 r. Ustawa ta stworzyła podstawy prawne do przeprowadzenia demokratycznych wyborów i wyłonienia organów rolniczego samorządu zawodowego. Następnym etapem była nowelizacja ustawy o izbach rolniczych z dnia 21 czerwca 2001 r., która przyniosła rozszerzenie zakresu kompetencji samorządu rolniczego oraz wprowadziła zmiany w jego strukturze organizacyjnej.

Terenem działania izb rolniczych reaktywowanych na mocy ustawy z 1995 r. było 49 województw. W związku z wprowadzeniem z dniem 1 stycznia 1999 r. reformy ustrojowej państwa na mocy ustawy z dnia 29 grudnia 1998 r. terenem działania izb rolniczych stał się obszar nowego województwa, a więc w miejsce dotychczasowych 49 izb rolniczych powstało 16. Pierwsza kadencja walnych zgromadzeń izb rolniczych zakończyła się 11 października 2002 r.

Działalność Krajowej Rady Izb Rolniczych

Krajowa Rada Izb Rolniczych działa na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych, która weszła

w życie z dniem 5 kwietnia 1996 r., i reprezentuje wojewódzkie izby rolnicze przed Sejmem, Senatem i organami administracji rządowej. Krajowa Rada reprezentuje ok. 4 mln rolników polskich. Z mocy ustawy należą bowiem do niej wszyscy podatnicy podatku rolnego oraz podatku dochodowego z działów specjalnych produkcji rolnej, jak również członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych posiadający w tych spółdzielniach wkłady gruntowe.

Krajową reprezentacją wszystkich izb rolniczych jest Krajowa Rada Izb Rolniczych. W skład Krajowej Rady wchodzi prezesi izb rolniczych oraz po jednym delegacie z każdej izby wybranym przez walne zgromadzenie. Krajowa Rada jak każda z wojewódzkich izb rolniczych posiada osobowość prawną. Izby mogą wykonywać zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, przekazane ustawami lub na podstawie porozumień z właściwymi organami administracji rządowej, a także realizować zadania przekazane w drodze porozumienia przez organy samorządu terytorialnego z zakresu zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego. Zadania zlecone izbom są wykonywane przez nie po zapewnieniu koniecznych środków finansowych przez administrację rządową lub samorządową. Samorząd rolniczy aktywnie wpływa na kształt polityki rolnej i rozwój obszarów wiejskich przedstawiając opinie do projektów aktów prawnych oraz dokumentów strategicznych dotyczących przyszłości polskiego rolnictwa i wsi. W świetle przepisów ustawy o izbach rolniczych organy administracji rządowej mają obowiązek zasięgania opinii Krajowej Rady o projektach ustaw i aktów wykonawczych dotyczących rolnictwa, rozwoju wsi oraz rynków rolnych. Przepisy innych ustaw określają obowiązek współuczestniczenia Krajowej Rady przy wydawaniu aktów prawnych. Zadaniem to Krajowa Rada wypełnia w głównej mierze będąc organem opiniodawczym.

KRIR obraduje na posiedzeniach zwoływanych przez Zarząd – organ wykonawczy Krajowej Rady Izb Rolniczych, wybierany przez nią spośród jej członków. Zarząd realizuje swoje zadania przy pomocy biura, którym kieruje dyrektor powołany przez Zarząd. Wewnętrznym organem kontrolnym Krajowej Rady, zwłaszcza w zakresie finansów, jest Komisja Rewizyjna wybierana i odwoływana

przez Krajową Radę spośród jej członków. Krajowa Rada Izb Rolniczych obraduje na posiedzeniach, zwoływanych przez Zarząd. Podejmuje najważniejsze dla samorządu rolniczego decyzje stanowiące. Szczegółową organizację oraz zasady finansowania Krajowej Rady Izb Rolniczych określa jej Statut.

W Krajowej Radzie Izb Rolniczych została utworzona stała komisja problemowa w postaci Komisji Budżetowej. Do jej utworzenia obligują przepisy Statutu Krajowej Rady. W przypadku potrzeby szczegółowego rozpatrzenia konkretnej kwestii albo opracowania szczegółowych rozwiązań przekraczających kompetencje czy możliwości Zarządu, powoływane są nadzwyczajne komisje problemowe Krajowej Rady o charakterze doraźnym.

Od 2009 r. Krajowa Rada Izb Rolniczych razem z Funduszem Składkowym Ubezpieczenia Społecznego Rolników realizuje letni i zimowy wypoczynek dla dzieci rolników, ubezpieczonych w pełnym zakresie w KRUS, a także półkolonie letnie.

Krajowa Rada Izb Rolniczych zajmuje się też podnoszeniem kwalifikacji rolników. Od 2010 r. organizuje szkolenia dla ok. 3600 osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie z zakresu produkcji biogazu rolniczego – korzyści i zagrożenia w ramach działania „Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).

Przedstawiciele KRIR biorą czynny udział w posiedzeniach sejmowej i senackiej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a także przekazują swoje stanowisko w mediach odnośnie ważnych spraw dla wsi i rolnictwa.

Począwszy od 2006 r. Krajowa Rada Izb Rolniczych jest członkiem COPA (Komitet Rolniczych Organizacji Zawodowych), a w kwietniu 2011 r. Prezes KRIR Wiktor Szmulewicz został wiceprzewodniczącym tej organizacji – w tak ważnym okresie będzie reprezentował interesy polskich rolników przy konstruowaniu założeń do WPR na lata 2014-2020.

Krajowa Rada, z mocy ustawy, ma swoich członków w Komisjach Zarządzających Funduszami Promocji Surowców Rolnych, przedstawiciela w Radzie Nadzorczej

Materiały informacyjne na konferencji w Spale

(ARCHIWUM KRIR)

Agencji Nieruchomości Rolnych, w Komitecie Monitorującym PROW na lata 2007-2013.

Od początku swojej działalności Krajowa Rada Izb Rolniczych podejmowała liczne działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich w wymiarze gospodarczym, społecznym i kulturalnym oraz wspierała współpracę regionalną i ponadregionalną w tym zakresie. Głównym celem i podstawowym zadaniem samorządu rolniczego jest działanie na rzecz rozwiązywania problemów rolnictwa i reprezentowanie interesów zrzeszonych w nim członków. Samorząd rolniczy jest dzisiaj organizacją z dobrze rozwiniętą strukturą w całym kraju. Stworzyliśmy sieć biur wojewódzkich i powiatowych, które poprzez specjalistyczne doradztwo, porady prawne i organizację szkoleń pomagają rolnikom w prowadzeniu gospodarstw i ubieganiu się o wsparcie finansowe działalności rolniczej ze środków unijnych i krajowych.

Współpraca z Krajową Siecią Obszarów Wiejskich

Od 2009 r. Krajowa Rada Izb Rolniczych ma swojego przedstawiciela w Grupie Roboczej Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich powołanej do życia Zarządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nr 47 z dnia 20 marca 2009 r. i od tamtej pory bierze aktywny udział w posiedzeniach grupy. Ponadto, na wniosek KRIR z 10 lipca 2009 r. zostało zorganizowane spotkanie osób odpowiedzialnych za Regionalne Sekretariaty KSOW z urzędów marszałkowskich z przedstawicielami wojewódzkich izb rolniczych, którego celem było omówienie ogólnych celów funkcyj-

nowania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, realizacji planu działania na lata 2008-2009 oraz założeń do projektu planu działania na lata 2010-2011, jak również omówienie i doprecyzowanie wzajemnej współpracy z sekretariatami regionalnymi nadzorowanymi przez marszałków województw i ewentualnej możliwości korzystania przez izby rolnicze z Pomocy Technicznej w ramach KSOW.

W 2009 r. Krajowa Rada Izb Rolniczych została włączona jako partner do Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, przekazując przy tym swoją propozycję planu działania SC KSOW na lata 2010-2011. Od 2010 r. Krajowa Rada Izb Rolniczych, ze wsparciem środków z Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie, realizuje wiele zadań w ramach następujących działań:

– *Identyfikacja i analiza możliwych do przeniesienia dobrych praktyk w zakresie rozwoju obszarów wiejskich oraz przekazanie informacji na ich temat (Konferencja na temat prezentacji dobrych praktyk na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, z uwzględnieniem ochrony środowiska – podkreślenie pozytywnej roli rolnictwa w walce ze zmianami klimatu)*, np. konferencja w dniu 16 września 2010 r. w Spale pn. „Polskie rolnictwo w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej w kontekście produkcyjnym i środowiskowym”, na której omówiono tematy odnoszące się do Wspólnej Polityki Rolnej po 2013 r., dobrych praktyk rolniczych na rzecz ochrony środowiska z uwzględnieniem zmian klimatycznych, zmiany kryteriów wyznaczających obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania

Wyjazd studyjny do Włoch

(ARCHIWUM KRIR)

Wyjazd studyjny do Francji

(ARCHIWUM KRIR)

oraz ich wpływ na polskie rolnictwo oraz perspektywy i przyszłość polskiej produkcji mleczarskiej wobec likwidacji mechanizmu kwotowania mleka.

W dniach 6-7 grudnia 2010 r. w Miłomłynie odbyło się szkolenie pn. „Wpływ zmian klimatu, w tym klęsk powodzi i suszy, na produkcję rolniczą w kontekście ubezpieczeń w rolnictwie oraz funkcjonowania giełd towarowych oraz kształtowania cen za surowce rolne” podczas którego poruszone zostały zagadnienia z zakresu ubezpieczeń społecznych rolników i ubezpieczeń upraw i zwierząt gospodarskich, a także funkcjonowania giełd towarowych i ich wpływu na kształtowanie cen surowców rolnych.

– *Przeniesienie dobrych praktyk oraz projektów innowacyjnych, organizacja wymiany doświadczeń i „know-how” (Seminarium nt. „Upowszechniania badań naukowych – szansą polskiego rolnictwa”), np. seminarium w dn. 19-21.05.2010 r. w Gdyni, podczas którego omówione zostały możliwości dywersyfikacji dochodów rolniczych, wykorzystania odpadów powstałych w wyniku produkcji rolniczej – co pozwoliło na prezentację osiągnięć technologicznych z zakresu biogazu oraz możliwości prawnych w ramach aktualnie realizowanych projektów. Drugi temat dotyczył Sieci Danych Rachunkowych z Gospodarstw Rolnych – FADN – przedstawiono korzyści z prowadzenia rachunkowości w ramach polskiego FADN.*

– *Pomoc techniczna dla współpracy międzyterytorialnej i transnarodowej (Organizacja wyjazdów studyjnych).* W ramach współpracy transnarodowej Krajowa Rada Izb Rolniczych zorganizowała trzy wyjazdy studyjne dla rolni-

ków i działaczy izb rolniczych. Pierwszy wyjazd odbył się w październiku 2010 r. do Hiszpanii i miał na celu zapoznanie się z organizacją gospodarstw rolnych w Hiszpanii oraz praktykowanymi metodami produkcji w zakresie hodowli zwierząt oraz uprawy roślin w odwiedzanych gospodarstwach. Drugi wyjazd odbył się w listopadzie 2010 r. Podczas tego wyjazdu uczestnicy odwiedzili biogazownię rolniczą w Austrii, a następnie pojechali do Włoch na spotkanie z przedstawicielami Izby Produktu Regionalnego regionu Toskanii. Ponadto odwiedzili gospodarstwa zajmujące się wyrobem produktów regionalnych i bezpośrednio ich sprzedażą, a także gospodarstwa ogrodnicze i hodowlane.

Na ostatnim wyjeździe, który miał miejsce w lutym 2011 r., uczestniczący w nim przedstawiciele izb rolniczych zwiedzali Międzynarodowe Targi Rolnicze SIMA i SIA w Paryżu, odbyli wizyty w gospodarstwach rolniczych znajdujących się pod Paryżem oraz wzięli udział w spotkaniu z przedstawicielami regionalnych izb rolniczych.

Ponadto, przedstawiciele Krajowej Rady Izb Rolniczych wzięli udział w seminarium organizowanym w Rumunii dotyczącym „Gospodarstw niskotowarowych w Unii Europejskiej: obecna sytuacja i perspektywy na przyszłość”.

Krajowa Rada Izb Rolniczych dzięki dotychczasowej współpracy z Krajową Siecią Obszarów Wiejskich była w stanie zorganizować wiele interesujących spotkań, podczas których eksperci z różnych dziedzin przekazywali istotne i potrzebne przedstawicielom sektora rolniczego informacje. Zainteresowane osoby mogły również zdobyć odpowiedzi na nurtujące ich pytania, a także otrzymać fachową poradę od wykładowców w ramach prezentowanych przez nich tematów. Organizacja wyjazdów zagranicznych dała możliwość spojrzenia z bliska na metody wykorzystywane w rolnictwie i sposoby prowadzenia gospodarstw w innych krajach. Pozwoliła także na wymianę spostrzeżeń oraz uwag w zakresie reformy Wspólnej Polityki Rolnej po 2013 r. z punktu widzenia rolników/potrzeb rolnictwa w różnych częściach Europy.

Małgorzata Jawid
Krajowa Rada Izb Rolniczych

Fundacja Edukacyjna 4H

» Fundacja Edukacyjna 4H w Polsce od kilkunastu lat zajmuje się programem 4H w Polsce. Mimo że dla wielu osób 4H nie jest niczym tajemniczym, to jeszcze są tacy, którzy nie zetknęli się z naszym programem. Skrót 4H pochodzi od pierwszych liter z języka angielskiego: H – ręce – hands, H – głowa – head, H – serce – heart i H – zdrowie – health. Celem programu jest podnoszenie kwalifikacji i umiejętności młodych ludzi z terenów wiejskich, by pomóc im w starcie w dorosłe życie. Biorąc udział w programie dzieci i młodzież uczą się samodzielności, przedsiębiorczości, pracy w grupie, pracy na rzecz swojego środowiska, odpowiedzialności i otwartości na potrzeby innych ludzi. Pomagają im w tym dorośli, społecznicy, którzy pełnią rolę opiekunów i przewodników. Mają za zadanie wspierać i pomagać, ale nie wyręczać w podejmowaniu decyzji. Grupa, która zdecyduje się razem pracować zakłada klub 4H i przygotowuje program działania. To sami członkowie klubu decydują, co chcą robić i czym się zajmować. Lider służy im swoim doświadczeniem i radą. W rozpowszechnianiu programu 4H w Polsce duży udział miały ośrodki doradztwa rolniczego. To dzięki nim powstawały pierwsze kluby 4H w Polsce, szkoleni byli opiekunowie i liderzy klubów 4H. Od wielu lat doradcy pomagają w organizacji wojewódzkich i krajowych konkursów, ogólnopolskich zlotów delegatów klubów 4H, wspierają radą, pomagają zdobywać fundusze i uczestniczą w projektach realizowanych przez kluby 4H. Skąd zrodziła się potrzeba rozwijania klubów 4H w Polsce? Pierwsze kluby zaczęły powstawać w dawnym województwie leszczyńskim w 1993 r., a w ciągu kilku lat pojawiły się w całym kraju. Był to czas intensywnych przemian na wsi nie zawsze z korzyścią dla edukacji wsi. Zamykane były szkoły, domy kultury i biblioteki. W gminach brakowało pieniędzy, a oszczędności objęły w pierwszym rzędzie kulturę i edukację. Dla młodych ludzi zabrakło oferty na zagospodarowanie wolnego czasu. Dlatego kluby 4H cieszyły się powodzeniem i zainteresowaniem. Kolejny przełom nastąpił po 2004 r. i naszym wstąpieniu do Unii Europejskiej, a fundusze, jakie skierowano na obszary wiejskie, zmieniły oblicze naszych wsi. Zyskali rolnicy, przemysł spożywczy i przetwórczy, zyskały samorządy inwestując w infrastrukturę, wybudowano lub zmodernizowano wiele szkół, obiektów sportowych, domów kultury. Tempo zmian

nie ominęło również samych mieszkańców wsi. Szczególnie rozwinęła się drobna przedsiębiorczość i usługi. Duża grupa osób utrzymująca się jedynie z rolnictwa znalazła zatrudnienie w innych sektorach. Równocześnie wiele osób (zwłaszcza z terenów gdzie były państwowe gospodarstwa rolne i pracujących w dużych zakładach produkcyjnych) trwale straciło pracę i pozostało bezrobotnymi, a wiele też na trwale opuściło miejsce zamieszkania w poszukiwaniu pracy. Migracja wewnętrzna obserwowana jest do dziś na całym terytorium Polski. Ludzie opuszczają wieś w poszukiwaniu pracy, lepszego życia, młodzi wyjeżdżają do szkół. Niepokojące jest to, że większość z nich już nie wraca. Coraz więcej gmin wyludnia się, czego potwierdzeniem może być też utrzymujący się ujemny przyrost naturalny. Coraz częściej spotkać można wsie, gdzie jest tylko kilku rolników-producentów, pozostali swoje dochody uzyskują z działalności pozarolniczej.

Zmiana ustroju politycznego oraz systemu gospodarczego spowodowała pogorszenie dostępu do edukacji na wsi, mimo że statystycznie wykształcenie zdobywa większa liczba osób. Jedną z przyczyn jest rosnące zróżnicowanie ekonomiczne, wzrost nierówności społecznych zauważalnych również na wsi. Zróżnicowanie dochodów ludności jest jednym z powodów utrzymywania się dużego zakresu ubóstwa, mimo wzrostu przeciętnych dochodów realnych. W większej skali objęło ono ludność rolniczą niż ludność mieszkającą w miastach. Ubóstwo stało się najpoważniejszą barierą w dostępie do edukacji. Szczególnie zauważalne jest ono we wsiach, w których upadły państwowe i uspołecznione zakłady rolne, a także na obszarach o dużym rozdrobnieniu gospodarstw. Poprawę tej sytuacji możemy osiągnąć inwestując w ludzi młodych. Młodzież pochodząca ze wsi i małych miasteczek do 20 tys. mieszkańców stanowi 50% populacji w wieku 19-24 lata. Tylko 2% tej młodzieży studiuje. Brakuje im czynników determinujących zmiany jak wykształcenie, wzory pracowitości, rodzinnej przedsiębiorczości czy umiejętności współdziałania.

Jak w tym wszystkim ma odnaleźć się młodzież i jak ma szukać swojej drogi życiowej? Rozwinięcie ruchu 4H i upowszechnienie programów edukacyjnych w środowisku wiejskim daje szansę na poprawę sytuacji. Dotychczasowe doświadczenia Fundacji Edukacyjnej 4H w Polsce wskazują na duże zainteresowanie zajęciami pozalekcyjnymi. Wsparcie tych działań to nie

tylko bieżące zaspokojenie potrzeb, ale poważna inwestycja mająca wpływ na przyszłość ludności wiejskiej.

Program 4H może pomóc młodym ludziom w podjęciu decyzji i dać im taką wiedzę i kwalifikacje, by łatwiej było im funkcjonować w dorosłym życiu. Może przygotować ich do startu i wyboru kariery zawodowej, ucząc przedsiębiorczości i kreatywności a także demokracji i patriotyzmu. Może pokazać im bogactwo polskiej wsi i nauczyć czerpać z jej zasobów ludzkich, przyrodniczych, kulturowych, historycznych i produkcyjnych.

Upowszechnienie programu 4H w gminach może mieć duże znaczenie i skutecznie oddziaływać na wychowanie młodych ludzi, wyrównywanie szans edukacyjnych oraz zdobywanie wielu kwalifikacji i umiejętności, jakich nie zdobędą poprzez uczestnictwo w krótkoterminowych programach obecnie realizowanych. Chodzi tu głównie o nabywanie umiejętności pracy w zespole, naukę konstruktywnej dyskusji, budowanie trwałych więzi czy też kształtowanie pozytywnych postaw, odpowiedzialności, tolerancji, otwartości na potrzeby lokalnej społeczności, które będą procentować w przyszłości w postaci demokratycznych społeczności. Realizacja programu ogólnopolskiego daje młodym ludziom poczucie siły i solidarności z przynależności do jednej dużej grupy, możliwość prezentacji swoich poglądów i potrzeb na forum gminy i kraju, a w kontaktach międzynarodowych (program 4H jest obecny w ponad 80 krajach na świecie) wymianę myśli, poznanie kultury i zwyczajów ludzi z innych państw oraz poczucie przynależności do ogólnoswiatowej wspólnoty młodych ludzi. (W Europie kluby 4H zrzeszone są w Europejskiej Organizacji Młodych Farmerów i Klubów 4H).

Dla wsparcia klubów 4H korzystamy z wielu źródeł finansowania i uczestniczymy w wielu programach. Jednym z nich jest Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich. Dzięki współpracy z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi dzieci i młodzież z klubów 4H uczestniczyły w tym roku w krajowej konferencji i zlocie poświęconym rozwijaniu przedsiębiorczości, które zorganizowano dla nich na początku czerwca w Mazowieckim Ośrodku Doradztwa Rolniczego Oddział Poświętne. Klubowicze do spotkania przygotowywali się już kilka miesięcy wcześniej. Wzięli udział w konkursie, gdzie zadaniem, jakie przed nimi postawiliśmy, było przeprowadzenie przedsięwzięcia gospodarczego wykorzystując potencjał gminy. Zadanie komisji konkursowej było bardzo trudne, jak wyłonić zwycięzców spośród wielu cieka-

Warsztaty plastyczne

(ARCHIWUM 4H)

wych pomysłów. Jedni proponowali wytwarzanie biżuterii, inni dekoracji i ozdób, jeszcze inni mieli pomysły na usługi dla turystów, promując równocześnie walory przyrodnicze i historyczne regionów. Komisję zaskoczył też klub 4H z Ożarowa, który pokazał, jakie sukcesy można odnieść zakładając zespół i dając przedstawienia. Co ciekawe, grupa ta zawiązuje teraz stowarzyszenie, by pieniądze uzyskane z występów lokować na koncie i wykorzystywać na potrzeby członków klubu 4H. Uczestnicy konferencji mieli możliwość oglądać prace i raporty klubów na wystawie przygotowanej przez organizatorów. W czasie, gdy dzieci i młodzież uczestniczyły w kilkunastu warsztatach, dorośli dyskutowali w sali konferencyjnej jak rozwiązać problemy młodych ludzi z terenów wiejskich i jaka jest przed nimi przyszłość. Oczywiście możemy powiedzieć, że dużo zależy od czynników zewnętrznych, sytuacji gospodarczej w Europie i w kraju, polityce państwa w stosunku do obszarów wiejskich, ale też wiele zależy od nas samych. Tutaj widzimy, że wychowanie i edukacja młodzieży jest ważnym czynnikiem decydującym o przyszłości wsi. Dlatego warto wspierać kluby 4H, liderów, wolontariuszy, którzy z młodymi ludźmi pracują, bo to oni będą mieli duży wpływ na przyszły kształt polskiej wsi.

W imieniu członków klubów 4H i Fundacji Edukacyjnej 4H w Polsce zapraszamy wszystkich zainteresowanych do współpracy: www.fundacja4h.org.pl

Przykładowe projekty

Ogródki przyszkolne

Na początku 2011 r. rozpoczął się projekt związany z zakładaniem ogródków. Jego celem jest zaangażowanie młodzieży

Wymiana młodzieży z USA

(ARCHIWUM 4H)

w tworzenie wspólnej, estetycznej przestrzeni publicznej oraz nauczenie stosowania przyjaznych środowisku praktyk ogrodniczych i zasad zachowania bioróżnorodności roślin. Uczestnicy projektu w trakcie jego realizacji prowadzą dokumentację fotograficzną ogrodu. Zdobywają wiedzę o uprawie poszczególnych gatunków roślin i możliwościach ich wykorzystania w praktyce. Wspólnie przygotowują „Kalendarz prac ogrodniczych” prowadząc zapiski i zdjęcia z realizacji projektu. W ten sposób dzieci uczą się praktyk ogrodniczych, ekologii i oddziaływania na siebie zjawisk zachodzących w przyrodzie. Każdy klub uczestniczący w projekcie zobowiązany jest do zorganizowania festynu, wystawy, pokazu itp. mającego na celu zaprezentowanie na forum lokalnym finalnego efektu ogrodu oraz możliwości wykorzystania posadzonych roślin. W ciągu roku w 30 gminach powstały ogrody, z których będzie korzystała młodzież i inni mieszkańcy gminy. Mamy nadzieję, że inne kluby 4H zachęczone przykładem też założą u siebie większe lub mniejsze ogrody i ogródki. Chętnie zamieścimy zdjęcia na stronie internetowej fundacji i informację o sukcesach klubów, bo warto się chwalić takimi sukcesami. Fachową poradą służy Martyna Stępień z fundacji, która jest zamięłowanym ogrodnikiem, absolwentem SGGW.

Wymiana międzynarodowa

Dlaczego warto uczyć się angielskiego? Na to pytanie z pewnością odpowiedzą wam uczestnicy tegorocznej wymiany ze Stanami Zjednoczonymi. Nasza młodzież przez miesiąc przebywała w Stanach Zjednoczonych w ramach porozumienia pomiędzy naszą fundacją a Uniwersytetem Stanowym w Michigan. Przez trzy dni uczestniczyła w stanowym zlocie klu-

bowiczów 4H na uniwersytecie. Było tam ponad 3 tysiące młodzieży. Musieli się nie tylko porozumieć ze swoimi rówieśnikami, ale też wypromować Polskę i zachęcić do przyjazdu do naszego kraju. Prezentowali piękno naszej przyrody, zabytków, chwalili się polskimi osiągnięciami w świecie, pokazywali sławnych Polaków. Wierzmy, że nikt z Amerykanów, którzy brali udział w Polskim Dniu, nie będzie miał kłopotów z odnalezieniem Polski na mapie Europy. Najpoważniejszy sprawdzian językowy uczestnicy mieli, gdy rozjechali się do rodzin goszczących i byli zdani na własne siły. Jak zapewniamy nas opiekunowie, poradzi sobie doskonale. W przyszłym roku będziemy gościli młodzież amerykańską w Polsce. Wszystkich chętnych do przyjęcia 15- i 16-latków u siebie w domu w czasie wakacji zapraszamy do współpracy.

XI Konkurs Kryształowej Koniczyny

Upływa już jedenaście lat odkąd promujemy wolontariuszy pracujących na rzecz edukacji wsi. Co roku marszałkowie województw zgłaszają kandydatów do nagrody. Typują ich samorządowcy, organizacje pozarządowe, ośrodki doradztwa rolniczego, domy kultury i szkoły. Możemy poznać ludzi wyjątkowych, pasjonatów, którzy poświęcają dużo własnego czasu, by podzielić się doświadczeniami i pomagać innym. Jednak co istotne, niemierzalne i niepoliczalne, to to, że oddają swoje serce ludziom. Wierzą, że świat można zmienić na lepsze i działają. Organizują różne akcje, przedsięwzięcia, wystawy, pokazy, szkołę, uczą zarabiać pieniądze, pokazują jak być zaradnym i skutecznym. Uczą historii i tradycji polskiej wsi, pokazują piękno przyrody i zachęcają, by ją chronić. Jednoczą ludzi i zmieniają oblicze wiosek i gmin. Skąd się biorą? Są wśród nas. To sołtysi i nauczyciele, to samorządowcy i profesorowie, to księża, zakonnicy i doradcy rolnicy. Ludzie o różnym wykształceniu i zatrudnieniu, pochodzący z miasta i ze wsi, których wyróżnia pasja pracy społecznej. Jeśli znacie i Wy takich ludzi, zgłoście ich do ośrodków doradztwa rolniczego lub urzędów marszałkowskich. Pokażemy ich dobre pomysły i podziękujemy im w imieniu nas wszystkich podczas uroczystej gali, która odbędzie się w budynku NOT w Warszawie 15 listopada 2011 r. Kandydatury można zgłaszać do 7 października 2011 r. Patronat nad konkursem objęli Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Minister Pracy i Polityki Społecznej.

*Katarzyna Boczek
Prezes Fundacji 4H*

Najciekawsze pakiety turystyki wiejskiej

» To już czwarty artykuł z cyklu dobre praktyki w zakresie turystyki wiejskiej. Ten ciąg felietonów oparty jest o wyniki konkursu na *Najciekawszy pakiet turystyki wiejskiej prezentowany podczas Międzynarodowych Targów Turystyki Wiejskiej i Agroturystyki AGROTRAVEL*. Kolejna edycja tej imprezy targowej odbyła się w dniach 15-17 kwietnia 2011 r. w Kielcach i przyniosła kolejnych laureatów. Dziś prezentujemy zielony szlak gospodarstw agroturystycznych, który zajął pierwsze miejsce.

Informacje o regionie

W historycznej krainie Polski, położonej na Wyżynie Małopolskiej i częściowo w Karpatach Zachodnich, na pięknie ukształtowanych i urozmaiconych terenach, bogatych w tradycje i zwyczaje, obfitujących w unikatowe zabytki i liczne osobliwości przyrody, znajduje się skarbnica wiedzy o rodzimych ziołach. W Małopolsce gospodynie korzystają z ziół w kuchni, tworząc zdrowe i aromatyczne dzieła kulinarne oraz zdobią nimi domy i obejścia. Znają także barwne legendy i wierzenia o magicznej mocy ziół. Te okoliczności przyrody stały się inspiracją do specjalizacji oferty agroturystycznej regionu.

Geneza powstania produktu

Zgodnie z obserwowanymi trendami współczesnej turystyki, coraz częściej turyści wybierają kierunki podróży postrzegane jako „zdrowe”, przy czym kluczową rolę odgrywa wartościowa żywność serwowana w obiektach agroturystycznych. Produkty w agroturystyce, których wyróżnikiem jest prostota i autentyczność, są odpowiedzią na europejskie tendencje w rozwoju agroturystyki, czyli specjalizacja oferty. Małopolska wieś postanowiła wpisać się w te trendy.

Województwo małopolskie konsekwentnie realizuje przyjęte *Kierunki rozwoju turystyki dla Województwa Małopolskiego na lata 2008-2013*, w których jednym z priorytetów jest rozwój turystyki na terenach wiejskich. A wyjątkowe walory przyrodniczo-kulturowe

i bogactwo tradycji dają możliwość budowania specjalistycznych markowych produktów w agroturystyce.

Wyzwanie to podjęła **Sądecka Organizacja Turystyczna**, która od 2008 r. w ramach projektu pn. *Markowe produkty małopolskiej wsi – specjalizacja oferty agroturystycznej* buduje i wprowadza na rynek kolejne specjalistyczne produkty, stając się markowymi produktami Małopolski.

Jak w każdej dziedzinie, tak i w tym przypadku najważniejszy okazał się pomysł. Agroturystyka jest ściśle związana z rolnictwem i funkcjonującym gospodarstwem rolnym. Tym samym nieodzowne atrakcje agroturystyki, związane z produkcją roślinną i hodowlą zwierząt, były inspiracją do wdrożenia w 2009 r. unikatowego produktu turystycznego pn. **Małopolska Wieś Pachnąca Ziołami**. Pomysłodawcą i realizatorem projektu, współfinansowanego przez województwo małopolskie, jest Pani Bożena Srebro – Dyrektor Sądeckiej Organizacji Turystycznej w Nowym Sączu.

Szlak ten od samego początku zdobył szerokie uznanie. W 2010 r. **Małopolska Wieś Pachnąca Ziołami** została zauważona i doceniona przez środowiska naukowe i praktyków branży, otrzymując najwyższe krajowe trofea w turystyce:

- Główną nagrodę za najlepszy produkt turystyczny na Targach Na Styku Kultur w Łodzi;

Mapa szlaku

(ARCHIWUM SOT)

- Certyfikat Polskiej Organizacji Turystycznej w konkursie Najlepszy produkt turystyczny 2010;
- Złoty medal na targach Tour Salon w Poznaniu.

Charakterystyka produktu

Małopolska Wieś Pachnąca Ziołami jest ofertą łączącą gospodarstwa, które wyróżniają się specyficznym profilem świadczonych usług, tj. wykorzystaniem ziół. W 20 obiektach agroturystycznych turyści mogą korzystać z całorocznej oferty wypoczynku, opartej na ziołowym dziedzictwie. Tworzą ją w większości gospodarstwa ekologiczne, których gospodarze posiadają wszechstronną wiedzę w zakresie uprawy ziół, ich właściwości i wykorzystywania w kuchni regionalnej, medycynie niekonwencjonalnej, ziołolecznictwie, sporządzaniu syropów i nalewek, aromaterapii, suszenia, układania bukietów itp. Gospodarze uprawiają ogrody warzyw-

Pokaz nalewki

(ARCHIWUM SOT)

no-ziołowe, prowadzą zdrową, domową i regionalną kuchnię z wykorzystaniem ziół oraz wartościowej żywności z własnych gospodarstw ekologicznych.

Gospodarstwa agroturystyczne **Małopolskiej Wsi Pachnącej Ziołami** zostały wybrane spośród tysięcy obiektów wiejskich położonych w Małopolsce. Bardzo istotną rolę w ich doborze odegrała lokalizacja: pod lasem lub w lesie oraz na skraju wiosek, jednak w miejscach gwarantujących dobry dojazd. Na szlaku znajdują się obiekty położone na Pogórzu Tarnowskim, w Beskidzie Niskim, Sądeckim, Wyspowym, Piecinach i Gorcach. Są to tereny, przez które przebiegają również kluczowe szlaki tematyczne Małopolski, takie jak Szlak Architektury Drewnianej, Karpacki Szlak Rowerowy czy Szlak Tradycyjnego Rzemiosła Małopolski.

Bardzo ważną kwestią w tworzeniu szlaku było również to, aby gospodarstwa były prowadzone przez wyjątkowych ludzi – pasjonatów ziół, ekologii oraz kultuwujących tradycje i obyczaje regionu. Wszyscy odbyli 2-stopniowe szkolenia i posiadają wszechstronną wiedzę, która umożliwiła przygotowanie atrakcyjnych pobytów turystom. Co ważniejsze, jednym z kluczowych kryteriów zakwalifikowania do projektu był odpowiedni standard wynajmowanych pokoi i otoczenie budynku. Właśnie dlatego wszystkie gospodarstwa zostały skategoryzowane według wymogów określonych dla Wiejskiej Bazy Noclegowej przez Polską Federację Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne”.

Dzięki licznym warsztatom wypracowana została **unikalna oferta agroturystyczna**. Turyści korzystający z obiektów położonych na szlaku **Małopolskiej Wsi Pachnącej Ziołami** mają dzięki temu dostęp do ciekawej, wyspecjalizowanej oferty, w skład której wchodzi:

- Tradycyjna regionalna kuchnia: pogórzańska, łemkowska, lachowska, góralska, japońska (z wykorzystaniem ziół wolno rosnących i uprawianych w ogrodach).
- Warsztaty rękodzielnictwa artystycznego (tkactwo, haft, bibułkarstwo, koronkarstwo, rzeźba, ceramika z elementami ziołowymi).
- Sekrety sporządzania nalewek, likierów ziołowych, syropów przeciwkaszlowych – według receptur ludowych.

- Zajęcia edukacyjno-szkoleniowe „Z ziołami po zdrowie”, zbieranie ziół i runa leśnego, suszenie ziół i ich wykorzystywanie w domowej kuchni, aromaterapii, „domowej apteczce”, układanie bukietów itp.
- Aktywne formy spędzania czasu (sporty wodne, wędkowanie, turystyka piesza, rowerowa, konna, narciarska).

Specjalizacja ofert obejmuje również zabiegi odnowy biologicznej oraz relaksujące kąpiele ziołowe. Jednak pomimo wspólnej wartości, jaką jest wykorzystywanie ziół – oferty poszczególnych gospodarstw są zróżnicowane i tym samym oferowane turystom atrakcje dostępne są o każdej porze roku.

Ofertę gospodarstw znaleźć można na wielu stronach internetowych – polecamy: www.agroturystyka.wrotamalopolski.pl oraz www.sot.org.pl.

Grupy docelowe

Małopolska Wieś Pachnąca Ziołami to sieciowy produkt turystyczny skierowany do ściśle określonej grupy turystów, którzy:

- cenią ciszę, spokój, kontakt z przyrodą,
- poszukują powrotu do natury,
- są koneserami zdrowej, regionalnej kuchni z ekologicznych upraw,
- preferują aktywny wypoczynek na wsi (konie, rowery, narty, wędkowanie, turystyka piesza).

Oferta jest szczególnie atrakcyjna dla rodzin z dziećmi – większość gospodarstw przygotowała coś dla milusińskich. Przede wszystkim, w ogrodach są place zabaw, miejsca do rozpalenia ogniska czy boiska albo urządzenia do gier świetlicowych. Dodatkowo część właścicieli przygotowuje ofertę edukacyjną dotyczącą życia na dawnej wsi, czy tradycyjnej produkcji żywności.

Wychodząc naprzeciw innym oczekiwaniom turystów, **Małopolska Wieś Pachnąca Ziołami** ma również ofertę skierowaną do grzybiarzy, wędkarzy, miłośników koni, narciarzy czy rowerzystów.

Każdy z obiektów posiada indywidualną ofertę noclegową i gastronomiczną. Ceny noclegów w gospodarstwach wahają się w granicach od 20 do 50 zł, a cena za całonocne wyżywienie – od 20 do 60 zł. Na

Pierogi i ser

(ARCHIWUM SOT)

szlaku znajdują się więc gospodarstwa, w których turysta może przenocować już za 20 zł, zjeść obiad za min. 15 zł, a śniadanie czy kolację zakupić za 7 zł. Są jednak takie obiekty, w których turysta za nocleg i wyżywienie wyda nawet ponad 175 zł. Należy jednak pamiętać, iż wysokość cen jest uzależniona od innych oferowanych atrakcji w danym obiekcie agroturystycznym.

Sposób funkcjonowania

Oferta **Małopolskiej Wsi Pachnącej Ziołami** jest dostępna bezpośrednio u gospodarzy, ale nawiązali oni tak znakomitą współpracę, że polecają wzajemnie swoje gospodarstwa. Jest to dość powszechny sposób przedstawienia swojego produktu na rynku poprzez wspólny marketing. Gospodarstwa wymieniają się również doświadczeniami i pomysłami, a to pozwala tworzyć lobby zdolne walczyć o rynek. W grupie jest zawsze dużo łatwiej nawiązać współpracę – m.in. z samorządami czy lokalnymi organizacjami turystycznymi, co może zaowocować wsparciem finansowym i promocyjnym. Sieci obiektów mają lepsze możliwości wspólnego promowania się, choćby na targach turystycznych.

Dzięki zaangażowaniu wielu osób **Małopolska Wieś Pachnąca Ziołami** stała się markowym produktem turystycznym, znanym nie tylko w regionie i kraju, ale również za granicą.

Ziołowy szlak współpracuje z organizatorami turystyki specjalizującymi się w turystyce przyjazdowej, takimi jak LaVista (Nowy Sącz) czy Gramada (Wadowice). Jest on włączony do ofert turystycznych tych biur.

Sądecka Organizacja Turystyczna monitoruje jakość świadczonych usług, wielkość sprzedaży i prowadzi zintegrowaną kampanię promocyjną. Bardzo duże znaczenie ma współpraca z placówkami IT, zwłaszcza z Centrum Informacji Turystycznej Sądeckiej Agencji Rozwoju Regionalnego w Nowym Sączu. Ułatwia ona wymianę i kolportaż materiałów promocyjnych, przygotowywanych także w językach obcych. W ramach wzajemnej promocji rozwija się współpraca zagraniczna z Polonią z francuskiego Lille. Ma to swoje odzwierciedlenie we wzajemnej wymianie doświadczeń.

Znaczenie produktu

Niezwykle cennym efektem stworzenia tego produktu jest przełamanie biernej postawy wśród osób świadczących usługi agroturystyczne. Często dominuje swoista bezradność i przekonanie „nie dysponuję funduszami – nie mogę nic więcej zrobić”. Droga, jaką przebyły poszczególne gospodarstwa, zmierzająca do powstania produktu **Małopolska Wieś Pachnąca Ziołami**, ukazała innym, iż można mieć pomysły, wykorzystać umiejętnie posiadane zasoby i możliwości, nazwać i zadedykować je określonej grupie docelowej. Ziołowy szlak pokazuje, jak współdziałanie mnoży owe możliwości i daje siłę przebicia na rynku.

Jednak największą satysfakcją dla wszystkich współtworzących **Małopolską Wieś Pachnącą Ziołami**, tj. województwa małopolskiego, Sądeckiej Organizacji Turystycznej oraz gospodarzy obiektów agroturystycznych, jest ciągle zwiększanie sprzedaży usług turystycznych, co stanowiło nadrzędny cel działań. Z przeprowadzonego przez Sądecką Organizację Turystyczną sondażu wynika, że już w pierwszym roku wprowadzenia produktu na rynek wzrosła ona o 15-30%. Jednak działalność agroturystyczna stanowi wsparcie ekonomiczne nie tylko tych gospodarstw, które biorą udział w projekcie, ale także całej ludności wiejskiej z danego obszaru. Sprzyja ona bowiem powstawaniu nowych miejsc pracy, gdyż wpływa na rozwój przedsiębiorczości w regionie. Gospodarstwa zaopatrują się w produkty z innych ekologicznych gospodarstw, jak również udostępniają sprzedaż pamiątek regionalnych i lokalnych.

Wpływają przez to na zwiększenie dochodów pozostałych mieszkańców.

Małopolska Wieś Pachnąca Ziołami spełnia także ogromną rolę edukacyjną. Jedno z gospodarstw łącząc ziołową ofertę z ofertą pobytu dzieci. Ogród ziołowo-warzywny jest znakomitym miejscem edukacji i startem w warsztatowej wędrownicy uczącej reguł poszanowania przyrody i ekologii. Skarby Ziołowego Wzgórza w okresie wakacji przeprowadzane są dla dzieci wypoczywających w gospodarstwie agroturystycznym „Łopusze” leżącym na ziołowym szlaku. Są one mianownikami dwóch produktów małopolskiej agroturystyki i przykładem, jak jeden może dopełniać kolejny. W innym zaś gospodarstwie organizowane są zajęcia dydaktyczno-praktyczne dla studentów Uniwersytetów Rolniczych.

Perspektywy dalszego rozwoju

Produkt jest w stanie stałego rozwoju. Notuje się wiele pomysłów gospodarzy, wykorzystujących receptury dawne i nowe, sięgających także po propozycje z innych stron świata, np. japońskie. Ponadto, dla uzyskania przewagi konkurencyjnej, wprowadzane będą modyfikacje, mające na celu wyprzedzanie o krok oczekiwani nabywców. Planowana jest więc rozbudowa szlaku o nowe gospodarstwa agroturystyczne nie tylko z Małopolski, ale również z całej Polski. Dużą szansą na realistyczno-wirtualne przedstawienie oferty **Małopolskiej Wsi Pachnącej Ziołami** szerokiego gronu odbiorców jest innowacyjne podejście do usług promocyjno-reklamowych poprzez produkcję profesjonalnego filmu obrazującego ofertę.

Produkt zatem żyje i rozpoczyna swe nowe transformacje odpowiadające na wyzwania rynku.

Na podstawie materiałów otrzymanych od Pani Bożeny Srebro – Dyrektora biura Sądeckiej Organizacji Turystycznej oraz informacji zamieszczonych na stronach internetowych www.aktualnosciturystyczne.pl i www.agroturystyka.wrotamalopolski.pl artykuł opracowała:

Katarzyna Orzechowska

Departament Doradztwa, Oświaty Rolniczej i Nauki

Tel. 22 623-23-26,

e-mail: Katarzyna.Orzechowska@minrol.gov.pl

Wydarzenia i najbliższe plany działań w regionach

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Dolnośląskiego

V Międzynarodowe Targi Produktów i Technik Ekologicznych EKOLOGA 2011

W dniach 20-22 maja 2011 r. w Rzeszowie odbyła się piąta edycja Międzynarodowych Targów Produktów i Technik Ekologicznych EKOLOGA 2011. Stoisko województwa dolnośląskiego cieszyło się wielkim zainteresowaniem odwiedzających targi gości związanych z tematyką żywności oraz wyrobów ekologicznych. Na stoisku województwa dolnośląskiego prezentowane były wyroby z lnu, przedsiębiorstwa „Świat Lnu”, kozie sery z Ekologicznego Gospodarstwa Sadowniczego „Malinowa Zagroda” oraz sery z Gospodarstwa Agroturystycznego „Wańczykówka”, a także przetwory z ekologicznej aronii z firmy „Eko-Ar”. Szeroka i ciekawa oferta wystawców oraz atrakcyjny wygląd stoiska skupiały uwagę odwiedzających targi gości oraz przedstawicieli mediów. Udział województwa dolnośląskiego w tej imprezie w znacznym stopniu przyczynił się do rozpropagowania dolnośląskich produktów ekologicznych oraz do zaznaczenia obecności naszego województwa w gronie tych regionów, które w aktywny sposób dążą do rozwoju oraz szerokiej promocji wyrobów ekologicznych. Szeroka gama produktów prezentowanych na stoisku województwa dolnośląskiego była sygnałem dla odwiedzających targi gości, że Dolny Śląsk może zaproponować interesującą ofertę tak artykułów spożywczych, jak również innych wyrobów ekologicznych. Sukces wystawców oraz wielkie zainteresowanie stoiskiem przyczyniły się do promocji województwa dolnośląskiego wśród gości z różnych regionów Polski, a także z zagranicy.

Dolnośląskie na targach EKOLOGA 2011

(ARCHIWUM SR KSOW)

IV Polski Kongres Odnowy Wsi

1500 osób zaangażowanych w odnowę wsi uczestniczyło w IV Polskim Kongresie Odnowy Wsi, zorganizowanym na Dolnym Śląsku w dniach 9-11 czerwca 2011 r. w ramach Planu działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2010-2011. Problematyka kongresu dotyczyła nie tylko sytuacji społeczno-ekonomicznej wsi i zasad partnerstwa sołectwa i gminy w odnowie wsi, ale także m.in. roli kobiet wiejskich na Dolnym Śląsku i aspektów z zakresu kształtowania architektury krajobrazu oraz ochrony środowiska. Uczestnicy i obecni wśród nich przedstawiciele władz lokalnych, samorządowcy, działacze społeczni, sołtysi oraz inni zainteresowani uczestniczyli w prelekcjach i panelach dyskusyjnych dotyczących możliwości podniesienia jakości życia miesz-

Kongresowi towarzyszyła bogata oprawa artystyczna

(ARCHIWUM SR KSOW)

Władze ogólnopolskie reprezentowali: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Marek Sawicki oraz przedstawiciel Kancelarii Prezydenta RP Andrzej Hałasiewicz. Na kongresie byli obecni również reprezentanci Bawarii i Saksonii oraz przedstawiciele władz Europejskiego Stowarzyszenia Rozwoju Obszarów Wiejskich i Odnowy wsi ARGE, którego województwo dolnośląskie jest członkiem. Kongres zakończyła wizyta studyjna w kilku dolnośląskich gminach, podczas której zaprezentowano uczestnikom najciekawsze projekty zrealizowane w ramach inicjatywy Odnowy Dolnośląskiej Wsi.

kańców wsi, która miałyby następować nie tylko poprzez odnawianie infrastruktury wiejskiej, ale również, a może przede wszystkim poprzez uświadamianie mieszkańców obszarów wiejskich o konieczności porządkowania przestrzeni wspólnej oraz poprzez integrowanie lokalnej społeczności, która poprzez aktywny udział w organizacji wydarzeń kulturalno-rekreacyjnych wzmacnia przywiązanie do regionu i tworzy lokalną wspólnotę działającą na rzecz miejscowości. A zintegrowana społeczność to istotny element w procesie odnowy wsi.

W przerwach od prelekcji i dyskusji uczestnicy degustowali specjały tradycyjnej kuchni prezentowane przez dolnośląskie Lokalne Grupy Działania.

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Szkolenia dla rolników

Sekretariat Regionalny KSOW wspólnie z Kujawsko-Pomorską Izbą Rolniczą w Przysieku zorganizował w okresie od marca do czerwca br. dwa cykle szkoleń. Pierwszy z nich skierowany był do rolników, pań z kół gospodyń wiejskich, zainteresowanych wprowadzaniem do obrotu produktów lokalnych i regionalnych. Ich tematyką była działalność marginalna, lokalna i ograniczona oraz sprzedaż bezpośrednia. Spotkania odbyły się we wszystkich 19 powiatach województwa kujawsko-pomorskiego.

Drugi cykl 19 szkoleń pn. „Grupy producentów rolnych – razem łatwiej” skierowany był do rolników zainteresowanych ideą zrzeszania się i wspólnego działania na rynku rolnym.

Festiwal Smaku w Grucznie

W dniach 20-21 sierpnia 2011 r. w Grucznie k. Chełmna odbyła się wyjątkowa impreza służąca wspieraniu lokalnych produktów regionalnych oraz kultywowaniu różnorodności biologicznej – Festiwal Smaku. Odbywające się po raz szósty pod auspicjami międzynarodowej organizacji Slow Food Polska święto kulinariów było efektem współpracy Sekretariatu Regionalnego KSOW z Towarzystwem Przyjaciół Dolnej Wisły. Podczas Festiwalu wystawcy prezentowali wyroby z dziczyzny, gęsiny, ryb, grzybów, a także przetwory owocowe, sery, miody, chleb i wyroby piekarskie, tradycyjne piwo, wina i nalewki. Wytwórcy najlepszych produktów i potraw zostali nagrodzeni w czterech konkursach: „Smak Roku”, „Turniej Nalewek”, „Miód Roku” oraz „Turniej

Kucharzy”. Po raz pierwszy odbył się też Turniej Carvingu o Puchar Dolnej Wisły. Festiwal stanowił doskonałą okazję, by przyjrzeć się tradycyjnym metodom przetwórstwa takim jak: smażenie powideł, wyciskanie soków z owoców, pozyskiwanie miodów.

Słodko, smacznie, zdrowo – po prostu miodowo

Sekretariat Regionalny Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Województwa Kujawsko-Pomorskiego był współorganizatorem imprezy pt. „Kujawsko-Pomorskie Miodowe Lato, Zarzeczewo 2011”, która odbyła się 14 sierpnia 2011 r. w Zarzeczewie k. Włocławka. Zorganizowane po raz drugi święto miodu miało na celu popularyzowanie wspaniałych właściwości różnych gatunków miodów pochodzących z regionu Kujaw i Pomorza. W imprezie licznie uczestniczyli pszczelarze oraz miłośnicy produktów pszczelarskich, którzy mieli możliwość degustacji i zakupu, ale również poszerzenia swojej wiedzy o ich wykorzystaniu w żywieniu i kosmetyce. W trakcie imprezy odbyły się warsztaty rękodzielnicze, kulinarne, pokazy „gotowania w parku”, wyrobu świec i ozdób z wosku, odwirowywania miodu oraz wypieku tradycyjnego ciasta piernikowego. Podczas Kujawsko-Pomorskiego Miodowego Lata rozstrzygnięto konkursy: „Miodowe pyszności”, „Miód sezonu” i „Pszczółka w obiektywie”, konkurs wiedzy o pszczelarstwie.

Festiwal Smaku w Grucznie

(ARCHIWUM SR KSOW)

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Lubelskiego

Seminarium Geograficzno-Rolnicze

W dniach 16-17 czerwca 2011 r. w Nałęczowie odbyło się XXVII Seminarium Geograficzno-Rolnicze i Obszarów Wiejskich pt. „Wiejskie obszary peryferyjne – uwarunkowania i czynniki aktywizacji”. Seminarium zostało zorganizowane przez Polskie Towarzystwo Geograficzne Oddział Lubelski, Zakład Geografii Ekonomicznej Instytutu Nauk o Ziemi UMCS, który sprawował opiekę merytoryczną nad przedsięwzięciem, oraz Sekretariat Regionalny Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, który je współfinansował. Jego celem było wzbudzenie dyskusji nad wiejskimi obszarami peryferyjnymi, niezbędnymi warunkami dla zrównoważonego rozwoju. Obrady podzielone były na trzy sesje. Oprócz trzech sesji referatowych uczestnicy konferencji mieli możliwość poznania lubelskich przykładów dobrych praktyk. W pierwszej sesji, zatytułowanej „Wiejski obszar peryferyjny jako obiekt badań geograficznych”, zaprezentowane zostały trzy cieszące się dużym zainteresowaniem referaty: „Wiejski obszar peryferyjny w koncepcjach geograficznych”, „Peryferyjność położenia geograficzno-komunikacyjnego a wybrane wskaźniki rozwoju powiatów” oraz „Typologia wiejskich obszarów peryferyjnych według podobieństwa morfologicznego struktur społeczno-gospodarczych”. W drugiej sesji zatytułowanej „Wyznaczniki peryferyjności obszarów wiejskich” były przedstawione referaty na temat:

- Struktura budżetów gmin wiejskich jako rezultat ich peryferyjności;
- Wskaźnik dochodów osobistych ludności jako miara peryferyjności społeczno-gospodarczej;
- Działalność gospodarcza na obszarach wiejskich jako wyznacznik peryferyjności.

» Z ŻYCIA KSOW

Podczas ostatniej sesji zaprezentowane zostały cztery referaty, w tym dwa dotyczące „Obszarów peryferyjnych poza granicami Polski”. Kolejne dwa referaty dotyczyły sposobów przeciwdziałania marginalizacji obszarów wiejskich.

W drugim dniu konferencji zorganizowano wyjazd studyjny, podczas którego przedstawiono przykłady dobrych praktyk z województwa lubelskiego. Uczestnicy mogli zapoznać się przykładem wsi Wojciechów, która zbudowała swój nowy wizerunek w oparciu o tradycje kowalskie. Ponadto zwiedzono kuźnię, a także zaprezentowano nowy produkt turystyczny Szlak Żelaza. Dużym zainteresowaniem cieszyła się wizyta w jednej z winnic należących do Stowarzyszenia Winiarzy Małopolskiego Przełomu Wisły. Winnica Rzeczycy leży w gminie Kazimierz Dolny przy szlaku turystycznym z Kazimierza do Rąblowa. Po wizycie w Rzeczycy uczestnicy seminarium odwiedzili Rąblów, ciesząc się bogatą ofertą stoków narciarskich. Konferencja została sfinansowana ze środków Pomocy Technicznej Schematu III „Stworzenie i utrzymanie Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich”.

Dzień Otwartych Drzwi 25-26 czerwca 2011 r.

W dniach 25-26 czerwca 2011 r. w Końskowoli odbył się kolejny już Dzień Otwartych Drzwi. Zgodnie z wieloletnią tradycją impreza miała dwudniowy charakter. Jak zawsze było to święto wszystkich rolników, szczególnie tych, którzy zajmują się produkcją roślinną, sadownictwem i ogrodnictwem. Dużym zainteresowaniem cieszyły się prezentowane kolekcje roślin, a także nowości w technologiach upraw. Organizatorem imprezy był Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli, który sprawował opiekę merytoryczną, oraz Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Lubelskiego, który ją współfinansował ze środków Pomocy Technicznej PROW 2007-2013. W pierwszym dniu odbyła się konferencja pt. „Dzień Energii Odnawialnej”, którą otworzył i czynnie w niej uczestniczył Sławomir Sosnowski – Wicemarszałek Województwa Lubelskiego. Uczestnicy spotkania mieli możliwość zapoznania się z planowanymi inwestycjami z zakresu odnawialnych źródeł energii w naszym województwie. Podczas konferencji zaprezentowane zostały cieszące się dużym zainteresowaniem referaty między innymi na temat:

- Potencjału odnawialnych źródeł energii na Lubelszczyźnie;
- Budowy małych biogazowni w gospodarstwach rolnych, a także ich finansowania;
- Biogazowni zintegrowanej – na przykładzie instalacji Bioelektrownia Uhnin.

Ponadto na zakończenie uczestnikom spotkania zaprezentowano Ekotrasę – ścieżkę dydaktyczną LODR w Końskowoli. Nasze województwo ma duży potencjał w produkcji energii ze źródeł odnawialnych, w tym z biogazowni. Dziś mieszkańcy oprostowują kolejne pomysły na budowę biogazowni. Dzieje się tak, mimo że dostawa surowca do biogazowni może zapewnić rolnikom stałe dochody. Dalszym krokiem zmierzającym do upowszechnienia idei biogazowni będzie tygodniowy wyjazd dla rolników do czynnych biogazowni w Polsce i w Niemczech organizowany przez Sekretariat Regionalny Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Województwa Lubelskiego.

W kolejnym dniu 26 czerwca br. uroczyście ogłoszono wyniki konkursu na „Najlepsze gospodarstwo ekologiczne” organizowanego przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Radomiu, Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli, Urząd Marszałkowski w Lublinie i Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w Lublinie. W kategorii „Ekologia-Środowisko” zwyciężyli Teresa i Edward Banasiowie z Cegielni (gm. Ostrówek), drugie miejsce zdobył Jan Panasik z Korchowa Pierwszego (gm. Księżpol), trzecie – Mirosław Wołczko z Lacka (gm. Hanna). W kategorii „Ekologiczne gospodarstwo towarowe” pierwsze miejsce zajął Tomasz Obszański z Tarnogrodu (gm. Tarnogród), laureatem drugiego miejsca został Zbigniew Kałdonek z Drzewc (gm. Nałęczów), natomiast trzecie przypadło Andrzejowi Jakubczukowi z Zagórnika (gm. Dubienka). Zwycięzcom serdecznie gratulujemy.

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Lubuskiego

Jarmark produktów tradycyjnych i regionalnych

W Łagowie Lubuskim w dniach 30 czerwca – 3 lipca 2011 r. można było odwiedzić jarmark produktów regionalnych i tradycyjnych, który został zorganizowany w ramach promocji produktów lokalnych. Bogata oferta żywności pochodzącej z naszego regionu zyskuje coraz większą popularność i zainteresowanie konsumentów. Istotna jest to dla nas informacja, ponieważ wysoka jakość lokalnych produktów wytwarzanych metodą tradycyjną stanowi priorytet dla Unii Europejskiej. Podczas trwania jarmarku producenci z województwa lubuskiego mieli okazję zaprezentować swoje wyroby. Stanowiło to dla wszystkich biorących udział niebywałą okazję do skosztowania wina, piwa, wędlin regionalnych, chleba i innych produktów. Nie brakowało chętnych do degustacji, a możliwość zakupienia tych wyrobów czyniła imprezę jeszcze bardziej atrakcyjną.

Jarmark produktów regionalnych i tradycyjnych

(ARCHIWUM SR KSOW)

XIV Ginące Zawody i Umiejętności – warsztaty tradycji w domu, polu i zagrodzie

Odpowiedzi na trudne pytania dotyczące dawnych zawodów można było szukać w Muzeum Etnograficznym w podzielonogórskiej Ochli. Odbyla się tam tygodniowa impreza pod hasłem „Ginące zawody – warsztaty tradycji w domu, w polu i w zagrodzie”. Cykl warsztatów od 30 maja do 5 czerwca 2011 r. dał szansę bezpośredniego i czynnego uczestnictwa w kulturze naszych przodków gościom z Polski i zagranicy. W zabytkowych obiektach architektury wiejskiej, w przestrzeni zagród, łąk, pól i lasów, stworzono odwiedzającym turystom wyjątkową okazję przebywania w „ożywionych zagrodach”, gdzie prezentowane były dawne, wiejskie warsztaty gospodarskie, rzemieślnicze i rękodzielnicze, które przekazywane były w tradycji polskiej z pokolenia na pokolenie, którymi prawie nikt się nie zajmuje, a bez których sto lat temu ludzie by nie przeżyli. Podczas imprezy można było spróbować np. tradycyjnych placków z mąki mielonej na żarnach i wypiekanych w piecu.

Muzeum Etnograficzne w Ochli

(ARCHIWUM KSOW)

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Łódzkiego

Konferencja na temat rozwoju turystyki na obszarach wiejskich

Ponad 70 osób uczestniczyło w konferencji nt. „Turystyka na obszarach wiejskich regionu łódzkiego, możliwości rozwoju podmiotów turystycznych” organizowanej w dniach 25-27 maja br. przez Sekretariat Regionalny

Konferencja na temat rozwoju turystyki (ARCHIWUM SR KSOW)

Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Województwa Łódzkiego wspólnie z Departamentem Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi. Do Hotelu Podklasztorze w Sulejowie przybyła grupa właścicieli gospodarstw agroturystycznych, przedstawicieli Lokalnych Grup Działania oraz osób zainteresowanych rozwojem turystyki na obszarach wiejskich w regionie łódzkim. Program konferencji obejmował zagadnienia, których konieczność poruszenia zgłaszały środowiska związane z turystyką tj.: pozyskanie funduszy zewnętrznych na rozwijanie usług turystycznych, nazewnictwo obiektów noclegowych i ich kategoryzacja,

rozwój turystyki konnej w województwie łódzkim, promocja gospodarstw agroturystycznych w Internecie, wspieranie lokalnych producentów żywności i inne sprawy. Wykładowcy zaproszeni do udziału w konferencji, obok przekazywania wiedzy teoretycznej, dzielili się także cenną wiedzą praktyczną. Wystąpienia cieszyły się dużym zainteresowaniem i wzbudzały żywe dyskusje. Drugiego dnia uczestnicy konferencji zwiedzili jedno z gospodarstw agroturystycznych, biorących udział w „Wojewódzkim konkursie na najlepsze gospodarstwo agroturystyczne Złota Grusza”. Pobyt w gospodarstwie stworzył doskonałą możliwość do nawiązania rozmów i dyskusji na temat rozwoju agroturystyki, wymiany spostrzeżeń, doświadczeń oraz czerpania nowych inspiracji w promocji własnej działalności. Wiedza zdobyta przez uczestników z pewnością zaktywizuje właścicieli gospodarstw agroturystycznych do podejmowania nowych inicjatyw, a osoby pragnące rozpocząć działalność w tym kierunku – do inwestowania w turystykę wiejską w regionie łódzkim.

Warsztaty produktów tradycyjnych i regionalnych „Smaki Ziemi Łódzkiej”

W dniu 18 czerwca br. rynek łódzkiej Manufaktury opanowały „Smaki Ziemi Łódzkiej”. Oficjalnego otwarcia warsztatów dokonał Witold Stępień, Marszałek Województwa Łódzkiego. Na tych, którzy zdecydowali się przyjść, czekał jarmark produktów lokalnych i rękodzieła ludowego. Do dyspozycji odwiedzających były stoiska przygotowane przez Lokalne Grupy Działania i towarzyszące im koła gospodyń wiejskich. Nie brakło także twórców ludowych, którzy oferowali bogatą gamę rękodzieła. Wyroby z koronki i filcu, chusty, biżuteria, laleczki w łowickich strojach, rzeźby, ceramika –

było w czym wybierać. Wszyscy zainteresowani smakiem produktów tradycyjnych posiadających wpis na listę prowadzoną przez MRiRW mieli wiele sposobności, by skosztować chleba nagawskiego wiecznie świeżego, koziego twarogu z Eufeminowa, miodów z doliny Mrogi, piwa żywego, soku jabłkowego z Kałęczewa i wielu innych. Wiele emocji wzbudzały występy zespołów folklorystycznych, które tego dnia walczyły o statuetkę Folknuty. Wybór zwycięzców nie należał do najłatwiejszych. Komisja konkursowa musiała wybrać spośród 34 zgłoszonych do udziału w konkursie zespołów. Na podium stanęły trzy zespoły, które otrzymały z rąk Marszałka Województwa Łódzkiego statuetki Folknuty oraz podziękowania za trud włożony w kultywowanie

Warsztaty produktów regionalnych

(ARCHIWUM SR KSOW)

tradycji. Również tego dnia o nagrody walczyły koła gospodyń wiejskich, które zgłaszały swoje potrawy do konkursu „Smaczne Łódzkie”. Spośród 24 smakowitości jury wybrało trzy „naj”: kaszankę z kaszy gryczanej, pampuchy na parze z sosem karmelowym ze śmietanki i przypalonego cukru oraz wolborską zalewajkę staropolską. Ogromnym zainteresowaniem odwiedzających cieszyła się także strefa warsztatowa, w której pod czujnym okiem mistrza kuchni – Andrzeja Polana panie z kół gospodyń wiejskich przyrządzały regionalne specjały. Przed namiotem ustawiały się długie kolejki przechodniów, którzy chcieli spróbować jak smakują plendze kartoflane z Wójcina, kapusta po redzicku czy kluski kocierzewskie ze skwarkami. Niech żałują wszyscy, którzy w tym dniu nie byli z nami. Na kolejne kulinarne święto zapraszamy już za rok.

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Małopolskiego

Małopolskie LGD w regionie RHÔNE-ALPES

W wyjeździe studyjnym do partnerskiego regionu Rhône-Alpes w dniach 13-20 czerwca uczestniczyło 25 przedstawicieli Lokalnych Grup Działania oraz pracownicy Urzędu Marszałkowskiego i Centrum Doradztwa Rolniczego. W trakcie wizyty doszło do spotkań z urzędnikami reprezentującymi władzę regionalną, obecni byli również członkowie związków gmin i stowarzyszeń. Szczególnie cenne dla uczestników wyjazdu do Rhône-Alpes były spotkania z tamtejszymi beneficjentami działań Leader, a także spotkania z członkami LGD funkcjonujących w tym regionie. Innym interesującym elementem wyjazdu była prezentacja projektu pn. „Fontanna mleka” oraz wspólny punkt sprzedaży dla rolników.

Wyjazd studyjny do regionu Rhône-Alpes

(ARCHIWUM SR KSOW)

Organizacja warsztatów dla grup roboczych w ramach Międzynarodowej Konferencji „Teraźniejszość i przyszłość drobnych gospodarstw rolnych w Unii Europejskiej”

W dniach 8-9 lipca br. odbyła się międzynarodowa konferencja pn. „Teraźniejszość i przyszłość drobnych gospodarstw rolnych w Unii Europejskiej”. Spotkanie zorganizowane zostało z inicjatywy Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz polskich eurodeputowanych zajmujących się tematyką przyszłości Wspólnej Polityki Rolnej. W pierwszym dniu konferencji odbyła się sesja plenarna, podczas której żywo dyskutowano o roli, jaką pełnią i mają w przyszłości pełnić drobne gospodarstwa rolne. Wszyscy prelegenci podkreślali, iż niemożliwe jest uniwersalne zdefiniowanie drobnych gospodarstw dla wszystkich krajów członkowskich UE. Każde państwo ma bowiem swoją specyfikę rolnictwa i to od decyzji wewnętrznych struktur zależeć powinno zaliczenie gospodarstw do kategorii małych bądź dużych. W drugim dniu kon-

Uczestnicy konferencji nt. przyszłości drobnych gospodarstw rolnych w UE

(ARCHIWUM KSOW)

» Z ŻYCIA KSOW

ferencji zorganizowano warsztaty robocze w formie wyjazdów studyjnych do 6 subregionów Małopolski. W ten sposób pokazano różnorodne formy aktywności drobnych rolników. Ich celem była wymiana wiedzy między zaproszonymi gośćmi z zagranicy a przedstawicielami różnorodnych polskich instytucji zajmujących się rozwojem rolnictwa. W trakcie trwania wyjazdów studyjnych grupy robocze odwiedziły po dwa gospodarstwa o różnych profilach działalności: warzywnych, agroturystycznych, przemysłowych, sadowniczych i hodowlanych. Dodatkowo każda z grup roboczych miała okazję podyskutować z okolicznymi rolnikami i reprezentantami samorządów lokalnych na spotkaniach plenarnych. Dyskusje podczas spotkań koncentrowały się w głównej mierze na problemach, jakie napotykają małopolscy rolnicy w sięganiu po środki ze Wspólnej Polityki Rolnej. Konferencja zapoczątkowała dyskusję nad przyszłością drobnych gospodarstw rolnych w przyszłej Wspólnej Polityce Rolnej UE. Ponadto wszyscy uczestnicy tego wydarzenia mieli okazję do wymiany doświadczeń i poglądów na temat oczekiwań rolników co do przyszłych instrumentów wspierających WPR.

Mistrzostwa Polski w strzyżeniu owiec (ARCHIWUM SR KSOW)

Mamy Mistrza Polski w strzyżeniu owiec!

W niedzielę 3 lipca w Leśnicy-Groniu znawcy i wielbiciele strzyżenia owiec zgromadzili się na I Zwycku Bacowskim. W szranki stanęło 11 uczestników, każdy z nich wybrał sobie jedną z 20 przygotowanych przez organizatorów owiec i przystąpił do jej strzyżenia. Jury oceniało nie tylko jakość strzyżenia, ale też czas oraz ogólną prezentację wykonywanej czynności. Zwycięzcą Mistrzostw Polski w strzyżeniu owiec okazał się pan Jan Wilczek.

Przybyli goście, oprócz dopingowania zawodników, mogli podziwiać prezentowany sprzęt pasterski oraz skosztować wyrobów regionalnych: serów z bacówki, wędlin, jagnięciny podhalańskiej oraz soków i syropów, a także potraw przygotowanych przez Koło Gospodyń Wiejskich. Dodatkową atrakcją kulinarną stanowił przeprowadzony konkurs, polegający na rozpoznawaniu smaków sera wyprodukowanych z różnego rodzaju mleka: owczego, owczo-krowiego lub krowiego.

Warto zaznaczyć, że podczas trwania imprezy odbyły się jeszcze koncerty kapel góralskich. Muzyka i obyczaje pasterskie prezentowane przez lokalnych artystów zachwyciły zebraną publiczność. Impreza miała na celu promocję małopolskich produktów regionalnych, kultury ludowej, regionalnej twórczości artystycznej i wpłynęła pozytywnie na szeroko pojęty rozwój obszarów wiejskich.

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Mazowieckiego

Wakacje pod znakiem konkursów i szkoleń

Podczas tegorocznych wakacji Sekretariat Regionalny Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w województwie mazowieckim zaproponował swoim partnerom, sympatykom i obserwatorom trzy konkursy oraz trzy spotkania m.in. w ramach cykli szkoleniowych o odnawialnych źródłach energii i produktach tradycyjnych. Ze względu na różnorodność tematów każdy mógł znaleźć coś dla siebie.

Wśród propozycji konkursowych po raz pierwszy pojawił się konkurs na najlepszą pracę magisterską poświęconą rozwojowi obszarów wiejskich. Tu o nagrodę główną 7.000 zł ubiegać się mogą studenci i absolwenci, którzy w tym bądź ubiegłym roku obronili swe prace magisterskie na ocenę bardzo dobrą. Prace ocenią eksperci partnerów KSOW, a wszyscy uczestnicy konkursu niezależnie od końcowych lokat otrzymają pamiątkowe gadżety. Termin składania wniosków do konkursu mija 7 października.

Drugą propozycją SR KSOW jest organizowany wraz z Mazowieckim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego już po raz czwarty konkurs na najlepsze gospodarstwo ekologiczne. W ramach identyfikacji i wdrażania dobrych praktyk w sierpniu i wrześniu eksperci odwiedzają mnóstwo mazowieckich gospodarstw, wybierając te, które warto pokazać i nagrodzić. Finałiści wojewódzcy natomiast reprezentują region w etapie centralnym konkursu.

Trzeci ważny konkurs to projekt sieciujący „Przyjazna Wieś”, którego etap regionalny organizuje SR KSOW, a za etap ogólnopolski odpowiada SC KSOW wraz z Fundacją FAPA. W tej propozycji o laury w trzech kategoriach rywalizują gminy wiejskie lub wiejsko-miejskie, które realizowały inwestycje finansowane ze środków europejskich. Warunek jest w uproszczeniu tylko jeden – zrealizowane projekty miały poprawić jakość życia na wsi.

Spotkania plenarne współorganizowane przez SR KSOW odbyły się natomiast 3 czerwca w Radomiu, 30 czerwca w Puszczy Mariańskiej oraz 20-21 lipca w Sterdyni. W Radomiu przeprowadzono szkolenie nt. odnawialnych źródeł energii. Do Puszczy Mariańskiej przyjechało blisko stu zainteresowanych produktem tradycyjnym i regionalnym, widząc w tym szansę na podniesienie dochodowości i zachowanie dziedzictwa kulinarnego. Sterdynia natomiast gościła samorządowców – Marszałków i Członków Zarządów Województw z całej Polski. Rolę gospodarza pełniła Pani Janina Ewa Orzełowska – Członek Zarządu Województwa Mazowieckiego, a gościem honorowym spotkania był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Pan Marek Sawicki. W dyskusji dominowały tematy związane z PROW 2007-2013, ale także propozycje na nowy okres programowania.

Letnie miesiące były więc czasem odpoczynku, ale tylko dla najmłodszych mieszkańców Mazowsza. A co już wkrótce?

We wrześniu i październiku br. najważniejszymi propozycjami SR KSOW będą: V Mazowiecki Kongres Rozwoju Obszarów Wiejskich, Dożynki Wojewódzkie w Wyszku, szkolenia dla Lokalnych Grup Działania oraz III Festiwal Miodu Ziemi w Sochaczewie. Więcej o tych i innych propozycjach na www.mazowieckie.ksow.pl

W Sterdyni z samorządowcami spotkał się Minister Marek Sawicki
(ARCHIWUM SR KSOW)

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Opolskiego

Konferencja „Wiejska przestrzeń – zagrożone dziedzictwo”

W ramach realizacji Planu działania Sekretariatu Regionalnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2010-2011 Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi przy współpracy z Opolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków zorganizował w dniach 15-16 czerwca 2011 r. konferencję „Wiejska przestrzeń – zagrożone dziedzictwo”. Do

Uczestnicy konferencji „Wiejska przestrzeń – zagrożone dziedzictwo”

(ARCHIWUM SR KSOW)

współpracy włączono również przedstawicieli Europejskiego Stowarzyszenia Rozwoju Obszarów Wiejskich i Odnowy Wsi ARGE oraz Zespół ds. Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Wsi i Zachowania Wiejskiego Krajobrazu Opolszczyzny. Głównym celem konferencji było przedstawienie problemów związanych ze stanem i perspektywą zachowania zasobów dziedzictwa kulturowego wsi oraz określenie metod partycypacji społecznej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego wsi. Istotnym punktem programu była wymiana doświadczeń w temacie zachowania dziedzictwa kulturowego pomiędzy regionami w skali ogólnopolskiej i europejskiej, dzięki uczestnictwu przedstawicieli ARGE. Pierwszy dzień konferencji „Wiejska przestrzeń – zagrożone dziedzictwo” miał charakter wykładowy. Po

oficjalnej inauguracji konferencji przez Pana Antoniego Konopkę, Członka Zarządu Województwa Opolskiego oraz Pana Ryszarda Wilczyńskiego, Wojewodę Opolskiego, głos zabrali prelegenci: prof. Andrzej Drabiński z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, prof. Zbigniew Myczkowski z Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej, prof. Krystyna Pawłowska reprezentująca Wydział Architektury Politechniki Krakowskiej, Pani Iwona Solisz – Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków, dr hab. Irena Niedźwiecka-Filipiak z Instytutu Architektury Krajobrazu Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, Ryszard Wilczyński, Wojewoda Opolski, prof. Aleksander Böhm reprezentujący Wydział Architektury Politechniki Krakowskiej, Pan Marek Wiland – Przewodniczący Zachodniej Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą we Wrocławiu. Sesję zamknęło wystąpienie gościa z zagranicy, Markusa Thieme – przedstawiciela Europejskiego Stowarzyszenia Rozwoju Obszarów Wiejskich i Odnowy Wsi ARGE. Popołudniem odbyła się podróż studyjna do miejscowości Jemielnica, Balcarzowice oraz zwiedzono siedzibę Nadleśnictwa Kędzierzyn-Koźle w Starej Kuźni. Kolejny dzień konferencji rozpoczęto od wycieczki po miejscowości Kamień Śląski, gdzie uczestnicy zobaczyli zabytki Kamienia oraz architekturę „z kamienia”. Czymś niezwykłym dla przybyłych z różnych stron Polski ekspertów była możliwość zobaczenia odrestaurowanych z charakterystycznego kamienia wapiennego budynków mieszkalnych oraz zadbanego, uporządkowanego krajobrazu wiejskiego. Odbyła się też dyskusja panelowa „Jaka polityka przestrzenna i działania na rzecz ochrony krajobrazu wiejskiego?”. Dyskusję otworzył Pan Olgierd Dziekoński – Sekretarz Stanu w Kancelarii Prezydenta RP wystąpieniem zatytułowanym „Bogactwo w różnorodności – zarządzanie przestrzenią wiejską”. Ostatnim akcentem dwudniowej konferencji była podróż studyjna na Górę Św. Anny jako obszar chroniony, uznany za pomnik historii, oraz do Krasiejowa, gdzie zgromadzeni mieli sposobność stanąć oko w oko z *Silesaurusem opoliensem* w miejscowym „Juraparku”.

Euro-Raps 2011

W dniach 18-19 czerwca 2011 r. w Opolskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Łosiowie odbyły się Dni Otwartych Drzwi, w ramach których zorganizowano konferencję pn. „Euro-Raps 2011” oraz warsztaty pn. „Prezentacja doświadczeń Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego i nowości na polu doświadczalnym OODR w Łosiowie”. Uroczystego otwarcia konferencji dokonali: Członek Zarządu Województwa Opolskiego Pan Antoni Konopka, Prezes Krajowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku Pan Mariusz Olejnik oraz w imieniu Dyrektora Opolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego Główny Księgowy Ośrodka Pan Stanisław Żabiński.

W konferencji uczestniczyli m.in. Pan Andrzej Butra Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, delegacje z Francji, Niemiec i Czech oraz przedstawiciele producentów i przetwórców rzepaku

i instytucji okołorolniczych z województwa opolskiego, śląskiego i dolnośląskiego. Uczestnicy konferencji mieli okazję do wymiany wiedzy i doświadczeń w zakresie nowoczesnych zasad agrotechniki rzepaku, systemu certyfikacji rzepaku jako surowca do produkcji biokomponentów na przykładzie Niemiec oraz zapoznania się z francuskim modelem spółdzielczości rolnej.

Podczas paneli dyskusyjnych uczestnicy debatowali m.in. na temat: przyszłości Wspólnej Polityki Rolnej po 2013 r. w kontekście stabilizacji produkcji roślin oleistych, perspektyw uprawy rzepaku w Europie i na świecie oraz rozwoju rynku biopaliw.

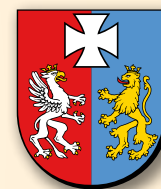
Uczestnicy konferencji „Euro-Raps 2011”

(ARCHIWUM KSOW)

Ponadto w ramach Dni Otwartych Drzwi w Łosiowie w dniu 19 czerwca br. odbyło się rozstrzygnięcie wojewódzkiego konkursu „AgroLiga 2011”. Nagrody wyróżnionym producentom rolnym oraz przedstawicielom branży przetwórstwa rolno-spożywczego i obsługi rolnictwa ufundowane przez Marszałka Województwa Opolskiego Józefa Sebestę wręczył Pan Antoni Konopka – Członek Zarządu Województwa Opolskiego.

.....

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Podkarpackiego

Święto golonki podkarpackiej z Pilzna

Intencją imprezy organizowanej w dniu 4 czerwca 2011 r. w Strzegonicach była prezentacja słynnej w regionie i całej Polsce golonki podkarpackiej, która w 2007 r. została wpisana na Listę Produktów Tradycyjnych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Celem Święta Golonki jest promocja i podtrzymanie lokalnej tradycji oraz zwrócenie uwagi na bogate dziedzictwo kulinarne regionu. Organizatorzy chcieli, aby prezentacja golonki przebiegała w atmosferze zabawy, stąd wzbogacili ją o występy kapel ludowych, a także gry i zabawy dla dzieci oraz konkurs jedzenia golonki na czas. Przedsięwzięcie miało zasięg ogólnopolski, a liczba uczestników przekroczyła 4 tys. osób.

XIII Regionalna Wystawa Zwierząt Hodowlanych podczas Dni Otwartych Drzwi w Boguchwale

W dniach 18-19 czerwca 2011 r. na obiekcie Podkarpackiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Boguchwale podczas Dni Otwartych Drzwi – Boguchwała 2011 została zorganizowana XIII Regionalna Wystawa Zwierząt Hodowlanych.

Celem imprezy była promocja instytucji i firm działających w sferze otoczenia rolnictwa, pomoc w nawiązaniu kontaktów pomiędzy rolnikami, producentami, handlowcami a konsumentami, wymiana doświadczeń z zakresu rolnictwa i hodowli zwierząt oraz przekazanie informacji o funduszach przeznaczonych na rozwój rolnictwa, obszarów wiejskich i sektora rolno-spożywczego w latach 2007-2013. Impreza ma bogatą ponad 40-letnią tradycję i na stałe wpisała się w kalendarz imprez wystawowych. Cieszy się dużym zainteresowaniem wśród rolników, hodowców, instytucji okołorolniczych i przedsiębiorców. Odwiedza ją około 15 tys. rolników, sympatyków rolnictwa i mieszkańców pobliskich miast. Corocznie udział

XIII Regionalna Wystawa Zwierząt Hodowlanych

(ARCHIWUM SR KSOW)

**XVI edycja Targów Rzemiosła i Przedsiębiorczości
AGROBIESZCZADY 2011**

(ARCHIWUM SR KSOW)

w niej bierze około 200 firm i podmiotów gospodarczych. Towarzyszą jej okolicznościowe wystawy, pokazy i kiermasze. Tematami wiodącymi podczas wystawy były: postęp biologiczny w hodowli zwierząt i uprawie roślin oraz popularyzacja osiągnięć w dziedzinie rolnictwa, promocja najlepszych wyrobów regionalnych i tradycyjnych, prezentacja dorobku PODR w Boguchwale, a także wpływ funduszy unijnych na rozwój rolnictwa, obszarów wiejskich i sektora rolno-spożywczego w latach 2007-2013.

XVI edycja Targów Rzemiosła i Przedsiębiorczości AGROBIESZCZADY 2011

W dniach 30-31 lipca 2011 r. w Lesku już po raz XVI odbyły się Targi Rzemiosła i Przedsiębiorczości AGROBIESZCZADY 2011. W tym roku zostały one połączone z Wystawą Owiec i Kóz. Impreza ma na celu promowanie lokalnej przedsiębiorczości, rolnictwa i obszarów wiejskich wywodzących się przede wszystkim z terenu Bieszczadów, ale także południowej części Podkarpacia. Podczas imprezy corocznie mają miejsce prezentacje i promocje lokalnych firm, żywności pochodzącej z gospodarstw ekologicznych Podkarpacia oraz prezentacje kulinarne wraz z degustacją potraw regionalnych i tradycyjnych. Tego typu wydarzenie jest działaniem pomocnym w tworzeniu rynku zbytu dla żywności wysokiej jakości, a także doskonałym narzędziem promującym dobre praktyki związane z żywnością wysokiej jakości oraz Podkarpacia, jako otwartego i przyjaznego dla wszystkich regionu.

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Podlaskiego

Wyjazd studyjny dotyczący serowarstwa do Francji- 25 czerwca – 1 lipca 2011 r.

Kilkudniowy pobyt we Francji posłużył uczestnikom do zapoznania się z dobrymi praktykami w zakresie zasad produkcji i promocji serów regionalnych w Poitou-Charentes w zachodniej Francji. Wyjazd adresowany był do przedstawicieli spółdzielni mleczarskich, lokalnych grup działania oraz przedstawicieli organizacji i instytucji branżowych współpracujących w zakresie serowarstwa. Podczas wyjazdu studyjnego uczestnicy mieli okazję zapoznać się m.in. z funkcjonowaniem Izby Rolniczej, jak również Regionalnego Instytutu Jakości Żywności (IRQUA). Kolejnym punktem programu była prezentacja projektu „Trasa Chabichou”, która pokazała, w jaki sposób wykorzystywana jest produkcja sera do promocji turystycznej regionu i gospodarstw. Ponadto odbyły się wizyty w gospodarstwach rolnych produkujących ser kozi, co stanowiło cenny

przykład w zakresie wprowadzania produktów mlecznych wytwarzanych metodą rzemieślniczą do obrotu. Uczestnicy wzięli również udział w spotkaniu z przedstawicielem Lokalnej Grupy Działania GAL Haut-Poiton et Clain. Podczas spotkania wymieniono się doświadczeniami w zakresie realizacji programu Leader. Ze szczegółowym sprawozdaniem na temat wyjazdu można zapoznać się na stronie internetowej <http://podlaskie.ksow.pl>.

Konferencja Leader szansą na zrównoważony rozwój Podlasia

W dniach 29-30 czerwca 2011 r. w Białowieży odbyła się konferencja „Leader szansą na zrównoważony rozwój Podlasia”. Spotkanie było realizowane w ramach współpracy województwa podlaskiego z Lokalnymi Grupami Działania. Tematem konferencji było omówienie kwestii przekazywania środków na realizację lokalnych strategii rozwoju. Główny cel konferencji to podsumowanie dotychczasowych działań LGD funkcjonujących na terenie województwa podlaskiego. Ponadto dokonano podsumowania działań samorządu województwa we wdrażaniu osi 4 Leader PROW 2007-2013. Konferencja przybliżyła także perspektywy realizacji działań KSOW na lata 2012-2013. Spotkanie było ponadto szansą do zaprezentowania dotychczasowych dokonań Lokalnych Grup Działania, wymiany doświadczeń, prezentacji dobrych praktyk, jak również stanowiło okazję do zacieśnienia dalszej współpracy pomiędzy podlaskimi LGD.

Wizyta studyjna we Francji

(ARCHIWUM SR KSOW)

Konferencja LGD

(ARCHIWUM KSOW)

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Pomorskiego

Konkurs na najlepszy projekt zrealizowany ze środków UE z zakresu działań wdrażanych przez pomorski Oddział Regionalny ARiMR

Wicemarszałek Województwa Pomorskiego – Wiesław Byczkowski oraz Dyrektor Pomorskiego Oddziału Regionalnego ARiMR – Stanisława Bujanowicz uhonorowali zwycięzców „Konkursu na najlepszy projekt zrealizowany ze środków UE z zakresu działań wdrażanych przez ARiMR”. Uroczyste rozstrzygnięcie konkursu odbyło się 12 lipca 2011 r. w siedzibie pomorskiego Oddziału Regionalnego ARiMR w Gdyni. Konkurs skierowany był do beneficjentów działań realizowanych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 i odbywał się w trzech kategoriach: „Modernizacja gospodarstw rolnych”, „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” oraz „Wspólna organizacja rynków owoców i warzyw”.

Konkurs na najlepszy projekt realizowany w ramach OR ARiMR

(ARCHIWUM SR KSOW)

Truskawkobranie na Złotej Górze

(ARCHIWUM SR KSOW)

II Powiślański Turniej Gmin

(ARCHIWUM SR KSOW)

Celem konkursu było wyłonienie projektów będących przykładem efektywnego i trwałego wykorzystania funduszy unijnych przeznaczonych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich. Projekty były oceniane przez komisję konkursową przede wszystkim pod kątem ich trwałości, pomysłowości i innowacyjności oraz wpływu na wzrost konkurencyjności beneficjenta.

Truskawkowe dożynki na Złotej Górze

Już po raz 36. na Złotej Górze koło Kartuz odbyło się Truskawkobranie. Święto truskawki kaszubskiej związane jest z tradycją truskawkowych dożynek w Szwajcarii Kaszubskiej, która stanowi prawdziwe truskawkowe zagłębie. W tym roku impreza trwała aż dwa dni – 25 i 26 czerwca. Jak co roku organizatorzy przygotowali wiele atrakcji – koncerty zespołów folkowych, rockowych i jazzowych, festyny, konkursy i zabawy oraz zawody wędkarskie. Główną gwiazdą imprezy była jednak truskawka kaszubska – produkt tradycyjny województwa pomorskiego wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych i pierwszy pomorski produkt rolny z unijnym certyfikatem Chronione Oznaczenie Geograficzne. Święto truskawki kaszubskiej jest świetną okazją do integracji społeczności lokalnej Kaszub oraz promocji kultury i tradycji kaszubskiej. Podobnie jak w ubiegłych latach, tegoroczna impreza cieszyła się ogromnym zainteresowaniem. Nie zabrakło wielbicieli truskawek z Trójmiasta i okolic oraz wypoczywających na Kaszubach turystów. Wszyscy, którzy przyjechali na Złotą Górę, mogli spróbować świeżych owoców, ciast, koktajli, deserów oraz innych truskawkowych specjałów.

Promocja truskawki jest jednym z priorytetów działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Województwa Pomorskiego, która włączyła się po raz trzeci w organizację tego przedsięwzięcia. Na Truskawkobranie nie zabrakło stoiska Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Województwa Pomorskiego. Wprawdzie przedstawiciele Sekretariatu Regionalnego KSOW nie kusili truskawkami, za to przyciągali uwagę, zwłaszcza najmłodszych uczestników, zielono-białymi wiatraczkami oraz balonami.

Turniejowe zmagania gmin w Ryjewie

Pokazy kulinarne, występy lokalnych zespołów oraz rozgrywki turniejowe sołectw na sportowo to tylko niektóre z atrakcji II Powiślańskiego Turnieju Gmin, który odbył się w dniach 30-31 lipca 2011 r. w Ryjewie.

Zabawy turniejowe były świetną okazją do integracji lokalnej społeczności Powiśla – mieszkańców oraz samorządowców. W tym roku drużyny rywalizowały w takich konkurencjach, jak: produkt tradycyjny, moja wieś

w starej fotografii, moda XXII wieku, bukiet z wykorzystaniem zbóż oraz sołectwo na sportowo. Po konkursowych zmaganiach na uczestników festynu czekała moc innych wrażeń – pokazy tradycyjnego rzemiosła, degustacja produktów regionalnych, liczne konkursy oraz wiele muzycznych niespodzianek. Największą atrakcją drugiego dnia turnieju był Festiwal Smaku, który obfitował w potrawy z dziczyzny przygotowywane przez dr Grzegorza Russaka. Uczestnicy turnieju mogli spróbować m.in. Pomorskiego Forszmału Myśliwskiego oraz Powiślańskiej Kiełbasy Myśliwskiej. Dodatkową atrakcją był występ Zespołu Muzyki Myśliwskiej „Hubertus”. Organizatorami turnieju byli: Fundacja Powiślańska w Ryjewie oraz Sekretariat Regionalny Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Województwa Pomorskiego.

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Śląskiego

Wyjazd studyjny grup producentów rolnych do Hiszpanii

W dniach 24-28 maja br. Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Śląskiego zorganizował wyjazd studyjny dla przedstawicieli grup producenckich z województwa śląskiego oraz partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich do spółdzielni rolniczych działających w regionie Walencja w Hiszpanii. Grupy producentów rolnych funkcjonują na rynku w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 – oś 1 „Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego”. Z kolei rynek owoców i warzyw w Polsce działa w ramach wspólnej organizacji rynków rolnych Unii Europejskiej. W ubiegłym roku hiszpańska fundacja INTERCOOP nawiązała współpracę z Wydziałem Terenów Wiejskich. Fundacja jest organizacją non-profit, której celem jest m.in. aktywizacja społeczna i gospodarcza rolników. Wewnątrz fundacji powołano Grupę, która zrzesza prawie 200 spółdzielni rolniczych działających na obszarach wiejskich w regionie Walencja, w szczególności w prowincjach Castellón i Alicante. Głównym aspektem działalności Grupy jest wsparcie spółdzielni rolniczych w ich komercyjnej aktywności, szerzenie współpracy, wymiana wiedzy i doświadczeń oraz dostawa usług.

Celem wyjazdu było pogłębienie zagadnień dotyczących polityki rozwoju obszarów wiejskich, wymiana doświadczeń oraz zachęcenie do czerpania wiedzy z praktyki innych podmiotów, pośredniczenie w poszukiwaniu partnerów do realizacji projektów innowacyjnych i rozpowszechnianie ich rezultatów, nawiązanie współpracy międzyterytorialnej, transnarodowej i międzyinstytucjonalnej.

Wyjazd studyjny do Hiszpanii

(ARCHIWUM SR KSOW)

Wizyta LGD w Finlandii

(ARCHIWUM SR KSOW)

Wyjazd studyjny Lokalnych Grup Działania do Finlandii

W dniach 14-17 czerwca 2011 r. Sekretariat Regionalny Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, w odpowiedzi na propozycję Lokalnych Grup Działania z terenu województwa śląskiego, zorganizował wyjazd studyjny do Finlandii. Celem wyjazdu studyjnego było uczestnictwo w międzynarodowym seminarium pn. „LAGs Global Networks Seminary” zorganizowanym przez Europejskie Stowarzyszenie Leader dla Rozwoju Obszarów Wiejskich (ELARD) oraz wizytacja fińskiej Lokalnej Grupy Działania Aktiivinen Pohjois-Satakunta i spotkanie z jej przedstawicielami.

Uczestnikami wyjazdu studyjnego byli przedstawiciele: Lokalnych Grup Działania, sieci Silesia Leader Network, Zarządu Województwa Śląskiego, Sejmiku Województwa Śląskiego oraz Sekretariatu Regionalnego KSOW.

Podczas dwudniowego seminarium pt. „LAGs Global Networks Seminary” (15-16 czerwca 2011 r.) uczestnicy wyjazdu studyjnego mieli okazję poznać „dobre praktyki” działań implementacyjnych podejścia Leader w różnych uwarunkowaniach lokalnych, jak i nawiązać kontakty międzynarodowe, w tym również z krajami spoza Europy. W seminarium uczestniczyli przedstawiciele Komisji Europejskiej, OECD i wielu uznanych ekspertów w dziedzinie rozwoju obszarów wiejskich. Ponadto uczestnicy wyjazdu studyjnego mieli okazję odwiedzić jedną z najbardziej aktywnych fińskich Lokalnych Grup Działania Aktiivinen Pohjois-Satakunta, szczególnie w zakresie międzynarodowych projektów współpracy, i zapoznać się z jej dotychczasowymi osiągnięciami we wdrażaniu podejścia Leader. Spotkania z przedstawicielami Lokalnej Grupy Działania, w szczególności z dyrektorem LGD Juha Vanhapaasto oraz z koordynatorem ds. międzynarodowych Kristą Antila, były doskonałą okazją do wymiany doświadczeń i dobrych praktyk.

Uczestnicy wyjazdu studyjnego mieli również okazję odwiedzić Parkano, jedno z miast/gmin leżących na obszarze działania Lokalnej Grupy Działania Aktiivinen Pohjois-Satakunta oraz spotkać się z Zastępcą Burmistrza Miasta Parkano. Ostatnie spotkanie odbyło się w Tykköo, gdzie dyskutowano nad doświadczeniami lokalnej społeczności w pozyskiwaniu i wykorzystywaniu środków z UE pochodzących z programu Leader.

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Świętokrzyskiego

Województwo świętokrzyskie na targach Agrokomplex 2011 w Nitrze w Słowacji

W dniach 18-21 sierpnia br. w m. Nitra w Słowacji odbyły się Międzynarodowe Targi Rolno-Spożywcze Agrokomplex 2011. W pawilonie, w którym stoisko wystawiennicze nieodpłatnie udostępniła naszym wystawcom Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich w Słowacji, prezentowano osiągnięcia KSOW w Słowacji i w państwach sąsiadujących. Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, dzięki finansowemu wsparciu Sekretariatu Regionalnego KSOW w Kielcach, zorganizował na targach ekspozycję żywności naturalnej dla producentów z naszego regionu, głównie członków Sieci *Dziedzictwo Kulinarne*

Świętokrzyskie. Warto dodać, że w dobie polskiej prezydencji UE nasz region jako jedyny reprezentował Polskę na targach.

Ekspozycję przygotowali 14 wystawców z województwa świętokrzyskiego. Wśród nich znalazły się: Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Chmielniku oraz Jędrzejowska Spółdzielnia Mleczarska w Wodzisławiu, które oferowały wyroby mleczarskie produkowane metodami tradycyjnymi, m.in. *masło chmielnickie*, *ser twarogowy naturalny świętokrzyski*, *jędrzejowski twarożek śmietankowy* i *masło jędrzejowskie*. Na stoisku Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Opatowie spróbować można było *krówkę opatowską*, a obok przedsiębiorstwo „Jagłana Gierczycka” prezentowało *kaszę jaglaną gierczycką*. Masarnie: „Pod Lasem”, „Ankaz” i „U Bogusia” przyciągały rzesze zwiedzających zapachem tradycyjnych wędlin, takich jak *pasztetowa radoszycka*, *kielbasa swojska z Kunowa* czy *szynka łosieńska*. Z kolei Spółdzielnia Producentów Owoców i Warzyw „Nadwiślanka” zachwycała konfiturami z *wiśni nadwiślanki*, wyprodukowanymi przez firmę „Sad Danków”, która na sąsiednim stoisku prowadziła degustację certyfikowanych ekologicznych przetworów owocowych. Restauracja „Stangret” serwowała swoją firmową zupę grzybową, a firma Natur-Vit prezentowała ekologiczne herbatki owocowe i ziołowe. Nasze regionalne stoisko zdobyły także świeże warzywa i owoce Spółdzielni Producentów Warzyw i Owoców „Sielec” oraz Grupy Producentów „Amplus” S.A.

Wystawiającym towarzyszyli przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego, na czele z Członkiem Zarządu Województwa Świętokrzyskiego Piotrem Żołądkiem, który w rozmowach z przedstawicielami władz lokalnych w Nitrze wymieniał się doświadczeniami w zakresie funkcjonowania KSOW. Nasze stoisko odwiedzili również przedstawiciele ambasady Polskiej w Bratysławie, gratulując nam wyśmienitych wyrobów.

Serdecznie dziękujemy wystawcom, którzy wzięli udział w targach Agrokomplex i po raz kolejny udowodnili, że wytwarzane przez nich produkty stanowią doskonałą wizytówkę naszego regionu nie tylko w kraju, ale i za granicą.

Miłym akcentem i zarazem namacalnym efektem pobytu świętokrzyskich wystawców w Nitrze było podpisanie kontraktu na dostawę ekologicznych warzyw w ilości kilkunastu ton tygodniowo przez Spółdzielnię Producentów Owoców i Warzyw „Sielec” reprezentowanych przez prezesa Pana Mirosława Fucię. Gratulujemy!

Delegacja województwa świętokrzyskiego na targach Agrokomplex
(ARCHIWUM SR KSOW)

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Udział w IV Polskim Kongresie Odnowy Wsi w Krzyżowej

Cztery dni, czterdzieści osób i odwiedzin w czterech gminach – tak można podsumować wyjazd na IV Polski Kongres Odnowy Wsi, który odbył się w dniach 9-12 czerwca 2011 r. Spotkanie w Krzyżowej na terenie województwa dolnośląskiego poświęcone było tematowi partnerstwa gminy i sołectwa w odnowie wsi. W spotkaniu wzięła udział czterdziestoosobowa delegacja z terenu województwa warmińsko-mazurskiego. W składzie grupy reprezentującej nasze województwo znaleźli się lokalni liderzy: reprezentanci władz

Uczestnicy wyjazdu na IV Polski Kongres
Odnowy Wsi

(ARCHIWUM SR KSOW)

Konkurs „Na najlepszą potrawę z mąki” podczas
Święta Agrokuchni

(ARCHIWUM SR KSOW)

Prezentacja podczas Czempionatu Koni

(ARCHIWUM SR KSOW)

gminnych, organizacji pozarządowych i Lokalnych Grup Działania, sołtysi, członkowie rad powiatowych i pracownicy Warmińsko-Mazurskiej Izby Rolniczej, pracownicy urzędów gmin zajmujący się wspomaganiem sołectw w realizowaniu projektów inwestycyjnych i społecznych. Oprócz udziału w części plenarnej kongresu delegacja odwiedziła najlepsze inwestycje w zakresie „Odnowy i rozwoju wsi” na terenie województwa dolnośląskiego.

Regionalne Święto Agrokuchni w Morągu

Już po raz drugi, 14 maja 2011 r. w Morągu odbyło się Regionalne Święto Agrokuchni, w którym do rywalizacji stanęły gospodarstwa agroturystyczne z regionu. Organizatorem wydarzenia był Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Gmina Morąg, Morąski Dom Kultury, LGD Związek Stowarzyszeń „Kraina Drwęcy i Pasłęki”. Zaprezentowały się one w konkursie kulinarnym „Na najlepszą potrawę z mąki” przygotowując pierogi, naleśniki i kluski, a więc potrawy, których głównym składnikiem jest mąka. Zmaganiom kulinarnym towarzyszyły występy lokalnych zespołów.

XV Pokazy Konne i X Czempionat Koni Zimnokrwistych

W dniach 23-24 lipca 2011 r. w Kętrzynie miał miejsce X Jubileuszowy Ogólnopolski Czempionat Koni Rasy Koń Zimnokrwisty i XV Pokazy Konne, pod honorowym patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bronisława Komorowskiego oraz Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Marka Sawickiego. Wśród zgromadzonej publiczności, która przyjechała z całej Polski, nie zabrakło również gości zagranicznych. Obecni byli hodowcy ze związku hodowców koni ze Szwecji, Francji i Belgii. Podczas uroczystości nie zabrakło innych atrakcji, do których należy zaliczyć m.in. pokazy jazdy w damskim siodle oraz skoków przez przeszkody, występ kaskaderski, pokaz kawaleryjski we władaniu białą bronią oraz poręcz ogierów zimnokrwistych złożona z 16 ogierów. Organizatorem wydarzenia był Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz Partner Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich – Klub Jeździecki „Stado Kętrzyn” z Kętrzyna.

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Wielkopolskiego

Konie i powozy

Po raz siódmy w parku zamkowym w Rokosowie, w dniach 11 i 12 czerwca, odbyła się coroczna impreza „Konie i powozy”. Gromadzi ona każdego roku hodowców koni, producentów powozów, miłośników powożenia

oraz publiczność zainteresowaną widowiskowymi zawodami, paradami i pokazami.

Organizatorem przedsięwzięcia był Ośrodek Integracji Europejskiej w Rokosowie wraz z Polskim Stowarzyszeniem Producentów Powozów Konnych i Wielkopolskim Związkiem Hodowców Koni. Impreza współfinansowana była ze środków Unii Europejskiej w ramach Planu Działania Sekretariatu Regionalnego KSOW. Odbывается ona w rejonie tradycyjnie związanym z hodowlą koni i produkcją powozów. W tej okolicy działa około 70 producentów powozów i ponad 100 hodowców koni. Spotkanie w Rokosowie jest dla nich prawdziwym świętem, a także okazją do zaprezentowania osiągnięć hodowlanych.

Nie tylko hodowcy i producenci powozów, ale także zaproszona na to wydarzenie publiczność mogła podziwiać prawdziwy kunszt startujących w zawodach ludzi i koni, zarówno w konkurencjach sprawnościowych, jak i szybkościowych. O dużej randze tego spotkania świadczy udział w zawodach w powożeniu mistrzów Polski i mistrzów świata. Niezwykle widowiskowe były zawody powożenia w wypełnionej wodą fosie, a także kaskaderskie popisy jeźdźców, którzy zadziwiali publiczność sprawnością i brawurą w ujeżdżaniu koni. Na uczestników spotkania czekało także sporo atrakcji podczas wieczornej gali. Impreza „Konie i powozy” w znakomity sposób kultywuje tradycje nieodłącznie związane z hodowlą koni i jest przykładem działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich realizującej priorytet KSOW związany z podtrzymywaniem tradycji regionalnych i lokalnych.

Zawody w powożeniu

(FOT. PRZEMYSŁAW MARCINIAK)

Na ludowo w Dusznikach

Jubileuszowy XX Wielkopolski Festiwal Zespołów Ludowych, który odbył się w Dusznikach 18 i 19 czerwca, był okazją do spotkania ludowych zespołów śpiewaczych z całej Polski.

Przez dwa dni Dusznikami zawładnęło ludowe śpiewanie, granie, a także taniec. Dwadzieścia jeden zespołów, które wzięły udział w festiwalu, bawiło publiczność radosnym śpiewaniem, czarowało barwnymi, ludowymi strojami. Oprócz zespołów z Wielkopolski na festiwalu gościli górale z Żywiecczyny, zespoły z Puław, z Rudzieńca koło Iławy oraz z Radostowa na Dolnym Śląsku. Festiwal rozpoczął się przejazdem barwnej kawalkady bryczek i wozów konnych przez Duszniki i inne miejscowości gminy. Jego uczestnicy zapraszali mieszkańców na niedzielny koncert.

Sobotni wieczór w Dusznikach należał do młodzieży. Przygotowali oni widowisko pod tytułem „Koldowska Noc Magii i Tradycji”. Była to współczesna opowieść o nocy Kupały z wykorzystaniem motywów szamotulskiego folkloru. W widowisku wzięli udział uczestnicy młodzieżowych zespołów z terenu Lokalnej Grupy Działania KOLD. Widowisko dofinansowane zostało ze środków PROW – jako „mały projekt” osi 4 Leader. Drugiego dnia festiwalu wszystkie zespoły zaprezentowały się na dużej scenie ustawionej przy Gminnym Centrum Kultury. Publiczność mogła zapoznać się z ponaddwudziestoletnią historią organizacji festiwalu na specjalnej wystawie, a także zaopatrzyć się w wyroby rękodzieła artystycznego wystawione na licznych stoiskach.

Wielkopolski Sekretariat Regionalny KSOW, który był współorganizatorem festiwalu, zaprosił do współpracy Sekretariaty z innych województw, z których przyjechały zespoły. Zaproszenie do udziału w festiwalu przyjęły Sekretariaty Regionalne z województwa dolnośląskiego i warmińsko-mazurskiego. Dzięki temu został zrealizowany oddolny projekt sieciowy, a trzy województwa zacieśniły ze sobą współpracę, idąc śladem ludowych zespołów, które znają się i współpracują ze sobą od wielu lat.

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Zachodniopomorskiego

Warsztaty polowe

Dwustu rolników i mieszkańców obszarów wiejskich z terenu województwa zachodniopomorskiego w dniu 17 czerwca br. wzięło udział w organizowanym przez Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach seminarium pt. „Warsztaty polowe”. Seminarium miało charakter plenerowy i przeprowadzone było w bezpośrednim sąsiedztwie poletek demonstracyjnych. Program seminarium obejmował wykłady na temat wielkości i jakości plonów oraz kwasowości i zasobności gleb w podstawowe składniki. Anna Werelich ze Stacji Doświadczalnej Oceny Odmian z Białogardu przedstawiała i krótko scharakteryzowała odmiany zbóż zalecane do uprawy w województwie zachodniopomorskim. Następnie Stanisław Wiśniewski ze Stacji Chemiczno-Rolniczej w Szczecinie omówił zasobność gleb w składniki pokarmowe oraz kwasowość gleb w rozbiciu na regiony, powiaty i gminy. Rafał Banasiak z Zakładów Chemicznych Police przedstawił ofertę nawozów pod poszczególne uprawy i zasobność gleb, a także sposoby kompensowania nawożenia w celu osiągnięcia najlepszych plonów i parametrów zboża. Na temat wapnowania jako jednego ze sposobów zmniejszania wpływu niedoboru wody w okresie wegetacji na jakość i wysokość plonów wykład wygłosił Wojciech Dobrzycki z PPH DOWO. Natomiast o nowościach w hodowli zbóż w firmie KWS Lochow Polska opowiadał Roman Żekieć. Po wysłuchaniu wykładów zaprezentowane zostały na poletkach odmiany zbóż ozimych i jarych zalecanych do uprawy na Pomorzu Zachodnim. Wszystkie odmiany znajdujące się na poletkach były oznaczone. Na tabliczkach informacyjnych oprócz odmiany i hodowli, z jakiej pochodzi, był zamieszczony opis terminów siewu i zabiegów w poszczególnych uprawach oraz zastosowana w nich technologia nawożenia i ochrony. Natomiast szczegółowy opis odmian, ich przeznaczenie oraz odporność na choroby zawarte zostały w wydanej przez ZODR w Barzkowicach broszurze informacyjnej.

LGD z Pomorza Zachodniego prezentowały wytwory rzemieślnicze i artystyczne (ARCHIWUM SR KSOW)

AGRO HANZA 2011

Pierwsze dni lipca upłynęły w Goleniowie pod znakiem średnio-wiecznej Hanzy. Już po raz trzeci zorganizowany został Festiwal Hanzeatycki, który w tym roku odbył się w dniach 1-3 lipca. Zainaugurowany został przez barwny korowód, który do sceny na podgrodzium przeszedł ulicami miasta spod Urzędu Gminy i Miasta w Goleniowie.

Festiwalowe atrakcje wzbogaciła wystawa AGRO HANZA organizowana przez Stowarzyszenie Szanse Bezdroży Gmin Powiatu Goleniowskiego. Na placu Planty, gdzie odbywała się AGRO HANZA, ustawione zostały drewniane domki, w których Lokalne Grupy Działania naszego regionu prezentowały wytwory rzemieślnicze i artystyczne oraz potrawy regionalne. Zachodniopomorskie LGD mogły się pochwalić

swoją aktywnością na obszarach wiejskich, a przy tym dotrzeć do społeczności naszego województwa w celu przekazania dobrych praktyk w zakresie rozwoju obszarów wiejskich.

W imprezie na Plantach wzięły udział: LGD Stowarzyszenie Szanse Bezdroży Gmin Powiatu Goleniowskiego, Stowarzyszenie LGD „Gryflandia”, LGD Stowarzyszenie WIR – Wiejska Inicjatywa Rozwoju, Stowarzyszenie Lokalnej Grupy Działania „Siła w grupie”, LGD Stowarzyszenie Lider Wałęcki, LGD Dobre Gminy, LGD Ziemi Pyrzyckiej, LGD Stowarzyszenie Centrum Inicjatyw Wiejskich oraz LGD Stowarzyszenie Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Młodzi rolnicy przyszłością polskiej wsi

» Stymulowanie przemiany pokoleniowej na polskiej wsi poprzez wspieranie młodych rolników, dopiero rozpoczynających prowadzenie własnych gospodarstw, powinno być jednym z głównych motorów napędowych restrukturyzacji sektora rolnego i wzrostu jego konkurencyjności. Bezspornie jest to, że podjęcie decyzji o rozpoczęciu działalności na własną rękę wymaga poniesienia znacznych nakładów finansowych, bez których niemożliwe byłoby uruchomienie produkcji czy jej dalszy rozwój. W ramach wdrażanych w naszym kraju od momentu przystąpienia do Unii Europejskiej programów wsparcia dla rolnictwa, pomoc udzielana tej grupie rolników stanowiła i stanowi nadal jeden z najważniejszych ich elementów. Zarówno w minionej (2004-2006), jak i bieżącej (2007-2013) perspektywie finansowej działania ukierunkowane na pomoc młodym rolnikom cieszyły się dużym zainteresowaniem, a przy udziale środków wspólnotowych możliwe było udzielenie wsparcia ponad 30 tys. z nich.

Tak szeroka skala podejmowanych działań i pozyskiwanie środków finansowych na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych świadczy o dużym potencjale rozwojowym młodych mieszkańców obszarów wiejskich, lecz to tylko jeden z elementów przyspieszających rozwój polskiego rolnictwa i budowanie jego zdolności konkurencyjnej. Nie mniej istotny jest

transfer wiedzy i wymiana doświadczeń pomiędzy młodymi rolnikami, co możliwe jest dzięki ich samoorganizowaniu się i współpracy z instytucjami zajmującymi się rolnictwem i rozwojem obszarów wiejskich. Poprzez zrzeszanie się rolników w organizacjach, takich jak Związek Zawodowy Centrum Narodowe Młodych Rolników czy Związek Młodzieży Wiejskiej, możliwe jest uczestnictwo w konferencjach, szkoleniach i seminariach, co sprzyja nie tylko pozyskiwaniu informacji na temat nowoczesnych metod prowadzenia gospodarstw, a przez to czynieniu ich innowacyjnymi i zdolnymi do sprostania wymaganiom stawianym przez przepisy krajowe i wspólnotowe, lecz jest to również doskonała platforma do wypracowywania wspólnych stanowisk i konstruktywnego działania na rzecz poprawy warunków życia na wsi. Wszystko to sprawia, że młodzi rolnicy z dnia na dzień stają się coraz prężniej działającą grupą, a ich rola jako partnera społecznego w dyskusji nad kształtowaniem przyszłości rolnictwa bez wątpienia rośnie. Ważne jest, by słuchać ich wspólnego głosu, przecież to właśnie ci młodzi, głodni wiedzy, z pomysłem na przyszłość, wkrótce będą stanowić o sile polskiego rolnictwa.

*Tadeusz Nalewajk
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi*

SZUKAJ W SKLEPIE PRODUKTÓW ZE ZNAKIEM
„POZNAJ DOBRĄ ŻYWNOSĆ”

Znak „Poznaj Dobrą Żywność” = Wysoka Jakość Produktu

POZNAJ DOBRĄ ŻYWNOSĆ

MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

Program POZNAJ DOBRĄ ŻYWNOSĆ 00-930 Warszawa, ul. Wspólna 30,
tel.: 22 623 16 30, 623 18 10, fax: 22 623 16 08, e-mail: pdz@minrol.gov.pl, www.minrol.gov.pl

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Biuletyn KSOW

Redakcja:

Sekretariat Centralny Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich
Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa

Zdjęcia pochodzą z archiwum Sekretariatu Centralnego
i Sekretariatów Regionalnych KSOW oraz od autorów publikacji.
Biuletyn dostępny na stronie internetowej www.ksow.gov.pl.

Nakład: 5000 egzemplarzy

Skład, druk oraz koordynacja redakcyjna: PPH Zapół s.j.